

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

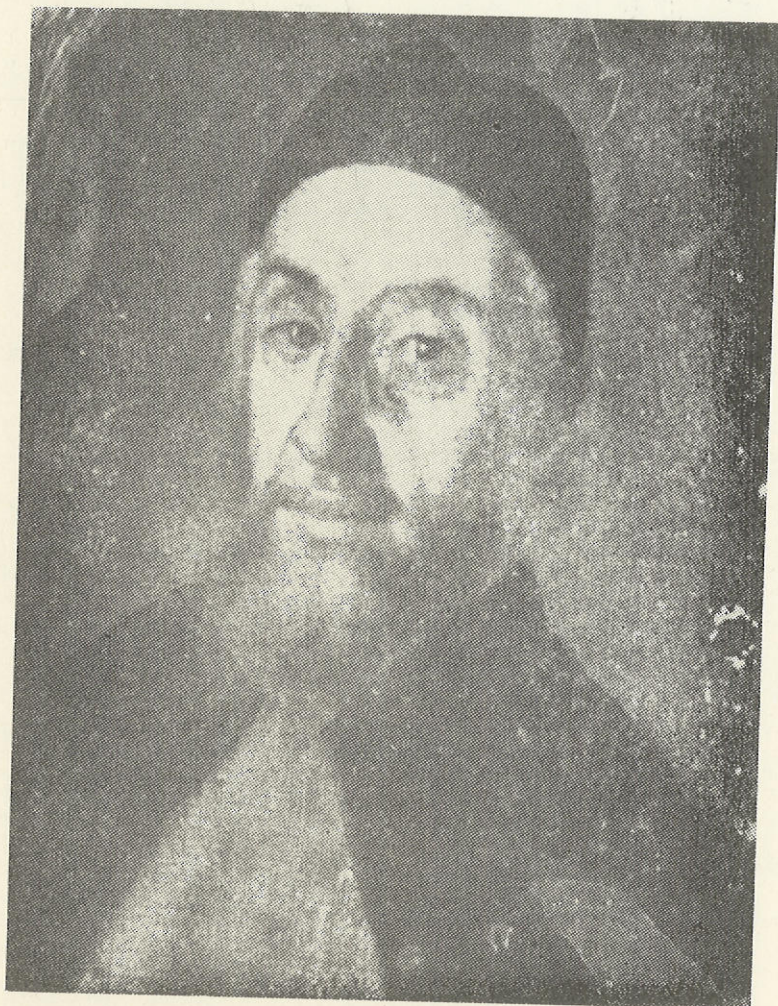
ΕΤΟΣ ΛΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140. — ΤΗΛ. 721.8308 | 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1982 | ΑΡΙΘ. 22

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΑΡΤΕΛΑΟΣ

(1754 - 1819)

Ἀντώνιος Μαρτελάος. — Ε. Δ. Θ., Πολὺ πρὸ θαυμαστό. — Ἀλήθειες μετὰ λίγα λόγια — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ Πανμίου Ἀθηνῶν, Οἱ ἑορτὲς κατὰ τὴν «Ἀποστολικὴν Διαταγὴν». — π. Φιλ. Φάρο, «Ὁ δὲ θέλων δικαιῶν ἑαυτὸν...». — Βασ. Μουστακῆ, Ἡ περιπέτεια τοῦ Ἰωάν. — Ἰ. Μ. Χατζηφώτης, Ἀρκάδι, δόξα τῆς Κρήτης, περγαμινὴ τῆς Ρωμοσύνης. — Ἰω. Φουντούλης, Καθηγητοῦ Πανμίου Θεσσαλονίκης, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰ, κανονικὰ καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Γεωργίου Θ. Πρίντζιπα, Ἀντώνιος Ἀναγνώστης Μαρτελάος. — δ. Ἀγγελικῆς Ζησίμου, «Συνειδησιακὲς ἀνησυχίαι» (SCRUPULE). — Ἀρχιμ. Μακ. Βαρελά, Ἐννοια καὶ περιεχόμενον τῆς ἐλληνικῆς παράδοσης. — Ἐπίκαιρα. — Φς, «Ἡ Ἐκκλησία στὸν Ἀγῶνα τοῦ Σαράντα» — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Κινητοποίηση τῆς ΟΜ. Σ.Ι.Ε. — Εἰδήσεις — Νέοι συνταξιούχοι τοῦ TAKE.

Ὁ ἀγωνιστὴς τῆς πίστεως καὶ τοῦ λαοῦ ποὺ ἔγινε ἀξιαγάπητος μετὰ τὸ ἡθικὸ του παράστημα, τὴν εὐγλωττία του, τὴν προσφορὰ του στὴν Ἐκκλησία. Πέθανε στὴ Ζάκυνθο τὴν 20ὴ Νοεμβρίου 1819.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰαίου 1 — Ἀθῆναι 140. Προστ. Τυπογραφείου Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.

ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

Δέν είναι λίγοι αυτοί, οι όποιοι εμφανίζονται στο χώρο της Όρθοδοξίας, για να διδάξουν, ότι δήθεν όσα οι άγιοι Πατέρες είπαν περί της Όρθοδοξου πίστεώς μας, δέν είναι όρθά, και ότι δήθεν αυτοί κατέχουν την αλήθεια για την Θρησκεία. Οι λόγοι τους όμως όχι μόνον αίρετικοί, αλλά και κενοί περιεχομένου, άνευ αξίας και σημασίας είναι. Σ' αυτόν αναφέρεται ό άπ. Παύλος όταν συνιστά: Κανείς μή σās έξαπατά με κούφια λόγια.

★

Κάθε λατρευτική προσφορά του άνθρώπου πρός τόν Θεό παίρνει νόημα και αξία, έφ' όσον συνοδεύεται από καρδιά πλήρη αγάπης και εύπλαγχνίας για τόν συνάνθρωπο. Ό Κύριος είπε: «Πορευθέντες δέ μάθετε τί έστιν έλεον θέλω και ού θυσίαν».

★

Έκείνος ό χριστιανός, ό όποιος θα μπορέση να διασπάση τόν κλοιό της τυπικής θρησκευτικότητας και να ζήση τη βαθεία πραγματικότητα, τόν θάυμα της άποκεκαλυμμένης αλήθειας, αυτός θα ζήση επί της γής με την άκλόνητη βεβαιότητα και έμπιστοσύνη στη θεία παρουσία. Οι θλίψεις και δοκιμασίες του βίου θα είναι γι' αυτόν άπλά έπεισόδια στη ζωή του.

★

Τη στιγμή κατά την όποία ό ιερέας στην όρθόδοξη Θεία Λειτουργία αποθέτει τα τίμια Δώρα επί της αγίας Τραπέζης, λαμβάνει χώρα μία πράξη αποκαταστάσεως. Ό,τι ό άνθρωπος έχασε με την πρός τόν Θεό παρακοή του, κερδίζεται πάλι εκείνη τη στιγμή με τη θυσία του Κυρίου Ίησου Χριστού. Η θεία αγάπη αποκαλύπτεται τη στιγμή εκείνη κατά τρόπο μοναδικό.

★

Ό φανατισμός δέν έχει σχέση με την αληθινή θρησκεία. Άποξενώνει τόν άνθρωπο από τόν Θεό. Τόν κάνει έν όνόματι της θρησκείας της αγάπης απάνθρωπο, σκληρό, αδιάλλακτο, προκατειλημένο. Ό φανατικός δέν βλέπει την αλήθεια του Θεού, δέν αισθάνεται την πλουσία αγάπη του Θεού για τόν πλάσμα του. Οι νόμοι της θρησκείας για τόν φανατικό υποκαθίστανται από τά «έντάλματα τών ανθρώπων».

ΠΟΛΥ ΠΙΟ ΘΑΥΜΑΣΤΟ

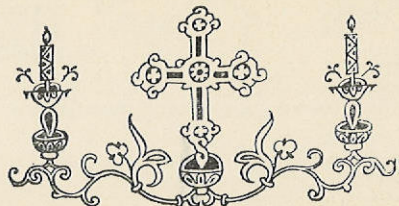
Η αναίμακτη θυσία, την όποία τελεί ό ιερέας, είναι ένα θαύμα πολύ άνώτερο από εκείνο, πόν τέλεσε ό προφήτης Ήλίας φέροντας με την προσευχή του τη θεία φλόγα πάνω στο θυσιαστήριο.

Ό ιερός Χρυσόστομος λέγει σχετικώς: «Σχεδιάσε μου με τά μάτια της ψυχής τόν Ήλία και τόν άπειρο όχλο νά στέκεται όλόγυρά του και τά είδη της θυσίας νά βρίσκονται πάνω στους λίθους (του βωμού)· και όλους τούς άλλους νά στέκονται με ήσυχία και με πολλή σιγή· και μόνον τόν Προφήτην νά άπευθύνη στον Θεό τις εύχές· και έπειτα ξαφνικά τη φλόγα, πόν πέφτει από τούς ουρανούς πάνω στο σφάγιο» (Migne Έ.Π. 48, 642).

Άπό τόν αξιοθαύμαστο αυτό συμβάν, πόν μάς γεμίζει από έκπληξη, είναι πολύ πιο θαυμαστό ό,τι συμβαίνει εις «τά νυν τελούμενα» κατά την τέλεση τών μυστηρίων υπό του ιερέως της Έκκλησίας: «Γιατί στέκεται όρθιος ό ιερέας, κατεβάζοντας όχι φωτιά, αλλά τόν Πνεύμα τόν άγιο. Και άπευθύνει ίκεσία επί πολλήν ώρα, όχι για νά κατακαοϋν τά προκείμενα με τη φλόγα κάποιας λαμπάδας, πόν θα ριφθή εκ τών άνω, αλλά για νά έλθη στη θυσία ή Χάρις και ν' άνάψη τις ψυχές όλων και νά τις κάμη λαμπρότερες άπ' τόν πυρακτωμένο άσήμι» («Έστηκε γάρ ό ιερέας, ού πδρ καταφέρων, αλλά τόν Πνεύμα τόν άγιον και την ίκετηρίαν επί πολύ ποιείται, ούχ ίνα τις λαμπάς άνωθεν άφεθείσα καταναλώση τά προκείμενα, άλλ' ίνα ή χάρις έπιτεσοϋσα τη θυσία δι' εκείνης τās πάντων άνάψη ψυχάς και άργυρίου λαμπροτέρας άποδείξη πεπυρωμένον») (Migne Έ.Π. 48, 642).

Άρά γε, όταν φεύγουμε από κάθε Θ. Λειτουργία, νιώθουμε τις ψυχές μας νά πυρπολούνται άπ' τη φλόγα της Θ. Χάριτος και νά είναι λαμπρότερες «άργυρίου πεπυρωμένον»;

Ε. Δ. Θ.

ΟΙ ΕΟΡΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΙΣ "ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΓΕΣ,"

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ὅσον ἀφορᾷ στὸν τρόπο τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα, οἱ «Ἀποστολικὲς Διαταγές» παραγγέλλουν τὰ ἑξῆς: «Ἐπιφωσκούσης μιᾶς σαββάτων, ἣτις ἐστὶ κυριακή, ἀπὸ ἑσπέρας ἕως ἀλεκτοροφωνίας ἀγρυπνοῦντες καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ συναθροισζόμενοι γρηγορεῖτε, προσευχόμενοι καὶ δεόμενοι τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ διανυκτερεύσει ὑμῶν, ἀναγινώσκοντες τὸν Νόμον, τοὺς Προφῆτας, τοὺς Ψαλμοὺς μέχρῃς ἀλεκτρυόνων κραυγῆς»¹¹. Κατὰ τὴν νύκτα αὐτήν, καθ' ἣν βαπτίζονται καὶ οἱ κατηχούμενοι¹², παύουν ἡ νηστεία καὶ τὸ πένθος. «Καὶ λοιπὸν ἀπονηστευέτε, εὐφραινόμενοι καὶ ἑορτάζοντες, ὅτι ἀρραβὼν τῆς ἀναστάσεως ὑμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν»¹³.

Οἱ «Ἀποστολικὲς Διαταγές» μνημονεύουν ἐπίσης τὸν ἑορτασμό τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ¹⁴, τῆς Ἀναλήψεως¹⁵ καὶ τῆς Πεντηκοστῆς, ἣτις εἶναι «ἐορτὴ μεγάλη», «ἐν αὐτῇ γὰρ ὥρα τρίτῃ ἀπέστειλεν εἰς ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς τὴν δωρεάν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐπλήσθημεν αὐτοῦ τῆς ἐνεργείας καὶ γλώσσαις καιναῖς ἐλαλήσαμεν, καθὼς ἐκεῖνο ὑπῆχει ἐν ἡμῖν, καὶ ἐκηρύξαμεν Ἰουδαίοις τε καὶ ἔθνεσιν, αὐτὸν εἶναι τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ τὸν ὀρισμένον ὑπ' αὐτοῦ κριτὴν ζώντων καὶ νεκρῶν»¹⁶. Χαρακτηριστικὴ εἶναι καὶ ἡ περὶ ἑορτῶν μαρτυρία τοῦ Ἡ' βιβλίου (κεφ. 33), ἐνθα ἐξαίρονται ὡσαύτως αἱ ἑορταὶ τοῦ Σαββάτου¹⁷, τῆς μεγάλης καὶ τῆς διακαι-

νησίμου ἑβδομάδος¹⁸, τῶν ἁγίων Ἀποστόλων¹⁹, τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων μαρτύρων²⁰.

Οἱ ἑορτὲς πρέπει νὰ εἶναι ἡμέραι χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης γιὰ τοὺς Χριστιανούς: «Πᾶν μέντοι Σάββατον ἄνευ τοῦ ἐνός καὶ πᾶσαν Κυριακὴν ἐπιτελοῦντες συνόδους εὐφραίνεσθε· ἔνοχοι γὰρ ἁμαρτίας ἔσται ὁ τὴν Κυριακὴν νηστεύων, ἡμέραν ἀναστάσεως οὖσαν, ἢ τὴν Πεντηκοστὴν ἢ ὅλως ἡμέραν ἑορτῆς Κυρίου κατηφῶν· εὐφρανθῆναι γὰρ δεῖ ἐν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐ πενθήσαι»²¹.

Ὅσον ἀφορᾷ στὶς νηστείες, οἱ «Ἀποστολικὲς Διαταγές», ἐκτὸς τῆς Μ. Ἑβδομάδος²², μνημονεύουν τὴ νηστεία «κατὰ πᾶσαν τετράδα καὶ πᾶσαν παρασκευήν». Οἱ οἰκονομίαις ἀπ' τὴ νηστεία αὐτὴ πρέπει νὰ διατίθενται γιὰ τοὺς πτωχοὺς («Καὶ τὴν περισσεῖαν ὑμῶν τῆς νηστείας πένησιν ἐπιχορηγεῖν») ²³. Ἐξαίρεται ἐπίσης ὡς «φυλακτέα ἡ νηστεία τῆς Τεσσαρακοστῆς»²⁴ καὶ ἡ μεθεπομένη τῆς Πεντηκοστῆς ἑβδομάς: «Μετὰ οὖν τὸ ἑορτάσαι ὑμᾶς τὴν πεντηκοστὴν ἑορτάσατε μίαν ἑβδομάδα καὶ μετ' ἐκείνην νηστεύσατε μίαν· δίκαιον γὰρ καὶ εὐφρανθῆναι ἐπὶ τῇ ἐκ Θεοῦ δωρεᾷ καὶ νηστεύσαι μετὰ τὴν ἄνεσιν»²⁵.

18. «Τὴν μεγάλην ἑβδομάδα πᾶσαν καὶ τὴν μετ' αὐτὴν ἀργεῖωσαν οἱ δοῦλοι, ὅτι ἡ μὲν πάθος ἐστίν, ἡ δὲ ἀνάστασις».

Κατὰ τὰς ἑβδομάδας ταύτας ἐπιβάλλεται νὰ γίνεται διδασκαλία διὰ τὸ «τίς ὁ παθὼν καὶ ἀναστὰς ἢ τίς ὁ συγχωρήσας ἢ καὶ ἀναστήσας» (αὐτόθι).

19. «Τὰς ἡμέρας τῶν ἀποστόλων ἀργεῖωσαν διδάσκαλοι γὰρ ὑμῶν εἰς Χριστὸν κατέστησαν καὶ πνεύματος ὑμᾶς ἡξίωσαν ἁγίου» (Ἐνθ' ἀνωτ.).

20. «Τὴν ἡμέραν Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος ἀργεῖωσαν καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων μαρτύρων τῶν προτιμησάντων Χριστὸν τῆς ἑαυτῶν ζωῆς» (αὐτόθι).

21. Ἐνθ' ἀνωτ.

22. Βιβλίο Ε', κεφ. 12, 13, 14, 18: ΒΕΠΕΣ τόμ. 2, σ. 84-93.

23. Βιβλίο Ε', κεφ. 20: ΒΕΠΕΣ, τόμ. 2, σ. 93.

24. Βιβλίο Ε', κεφ. 13: ΒΕΠΕΣ, τόμ. 2, σ. 85.

25. Βιβλίο Ε', κεφ. 20: ΒΕΠΕΣ, τόμ. 2, σ. 93.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 227 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους

11. Βιβλίο Ε', κεφ. 19: ΒΕΠΕΣ, τόμ. 2, σ. 90.

12. Αὐτόθι.

13. Ἐνθ' ἀνωτ., σ. 91.

14. Βιβλ. Ε', κεφ. 20: ΒΕΠΕΣ, ἐνθ' ἀνωτ.

15. Αὐτόθι.

16. Ἐνθ' ἀνωτ.

17. Εἰς τὰς «Ἀποστολικὰς Διαταγὰς» μνημονεύεται ἡ «πενθήμερος ἐργασία»: «Ἐργαζέσθωσαν οἱ δοῦλοι πέντε ἡμέρας, Σάββατον δὲ καὶ Κυριακὴν σχολάζεσθωσαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς εὐσεβείας· τὸ μὲν γὰρ Σάββατον εἵπομεν δημιουργίας λόγον ἔχειν, τὴν δὲ Κυριακὴν ἀναστάσεως» (Βιβλ. Η', κεφ. 33: ΒΕΠΕΣ, τόμ. 2, σ. 165).

"Εννοια καὶ περιεχόμενο τῆς ἐλληνικῆς παράδοσης"

Τοῦ Ἀρχιμανδρίτου ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΒΑΡΛΑ *

Ἡ δευτέρα πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ἀξία τῶν Ἑλλήνων, ὅπως μᾶς τὴν κληρονόμησε ἡ παράδοση εἶναι ἡ θρησκευτικότητά. Ἐνας ἄνθρωπος μὲ τετραγωνικὴ λογική, μὲ ἰσχυρὴ βούληση ἀλλὰ καὶ πλούσιο συναίσθηματικὸ κόσμος, ὅπως εἶναι ὁ Ἕλληνας, ἦταν ἀδύνατο νὰ ὑστερεῖ σὲ θρησκευτικότητα. Στὴν προσπάθειά του νὰ ἀνεύρει τὴν ἀρχὴ τῶν ὄντων καὶ τῶν γενομένων, ὁ φιλόσοφος νοῦς τῶν Ἑλλήνων κατέληξε στὴν ἀναγνώριση τοῦ θεοῦ, εἴτε ὡς ἐνδοκοσμικῆς ἀρχῆς ποὺ διέπει τὸ σύμπαν, εἴτε ὡς ὑπερτάτου ὄντος, πέρα καὶ πάνω ἀπὸ τὸν κόσμον, εἴτε ὡς πανθέου τοῦ Ὀλύμπου. Ὁ ἄγνωστος Θεὸς τῶν Ἀθηναίων ποὺ ἔδωσε στὸν Ἀπ. Παῦλον τὴν ἀφορμὴ νὰ κηρύξει: σ' αὐτοὺς τὸν ἀληθινὸ Θεὸ εἶναι μιὰ ἀπόδειξη, πόσο οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες πίστευαν στὴν ὑπαρξὴ τοῦ θεοῦ. Ἀπὸ φόβο μήπως ὁ Θεὸς δὲν ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τίς ὑπάρχουσες θεότητες, ἔκτισαν θωμὸ καὶ στὸν ἄγνωστο Θεὸ γιὰ νὰ ἔχουν τὴν εὐνοιά του. Ἀν τὸ κήρυγμα τοῦ Ἀπ. Παύλου συνάντησε δυσκολίες στὴν Ἀθήνα εἶναι ὄχι μόνον διότι ἔρχονταν σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ φιλοσοφικὴ σκέψη, ἀλλὰ καὶ διότι ὑπῆρχε βαθειὰ πίστη στοὺς ἀνύπαρκτους Θεούς. Γι' αὐτὸ ὅταν ὁ Χριστιανισμὸς ἐπεκράτησε στὸν εὐρύτερο Ἑλληνικὸ χῶρον καὶ ἀναγνωρίσθηκε ὡς ἐπίσημη θρησκεία, στὴν Ἑλληνικὴ σκέψη θῆκε τὸ φλογερότερο ὑπέρμαχό του καὶ τὸν καταλληλότερο ἐκφραστὴ τῶν ὑψηλῶν ἀληθειῶν του. Μὲ τὴν Ἑλληνικὴ σκέψη καὶ ὁρολογία διατυπώθηκαν τὰ δόγματα τῆς πίστεως. Μὲ τὴν Ἑλληνικὴ σκέψη καὶ φιλοσοφία καταπολεμήθηκαν οἱ αἱρέσεις. Μὲ τὴν Ἑλληνικὴ σκέψη καὶ φιλοσοφία διασώθηκε ἀργότερα ἡ Ὁρθοδοξία ἀπὸ τίς θεολογικὰς αὐθαιρέσεις τῆς Δύσης. Ἔτσι Ἑλληνισμὸς καὶ Ὁρθοδοξία ἐνωμένοι σὲ μιὰ ἀδιάσπαστη ὀργανικὴ ἐνότητα δάδισαν χέρι μὲ χέρι ὄχι μόνον στὶς λεωφόρους τῆς δόξης καὶ τοῦ θριάμβου ἀλλὰ καὶ στοὺς ἀνηφορικὺς δρόμους τοῦ πάθους καὶ τοῦ μαρτυρίου. Ἰδιαιτέρα ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία μὲ τὴν ἐμμονή της στὴν γνήσια ἐκκλησιαστικὴ παράδοση ἔγινε στὴν περίπτωση αὐτῇ ἡ κιβωτὸς ποὺ διαφύλαξε τὰ ἱερά καὶ ὅσια τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτῇ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησιαστικὴ παράδοση δίνει τὸ μέτρο γνησιότητος καὶ ἀξιοπιστίας καὶ γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ παράδοση. Ὅπως τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση δὲν ἀποτελοῦν παρὰ μόνον οἱ ἀλήθειες ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴ Ἀποκάλυψη, ὅπως αὐτὴ καταγράφηκε ἀπὸ τοὺς Ἀπο-

στόλους καὶ ἐρμηνεύθηκε καὶ διώθηκε ἀπὸ τὴν πρώτη Ἐκκλησία, ἔτσι καὶ τὴν Ἑλληνικὴ παράδοση δὲν τὴν ἀποτελοῦν παρὰ μόνον τὰ γνήσια στοιχεῖα της, ἐκεῖνα δηλ. τὰ στοιχεῖα ποὺ προάγουν ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ γενικότερα τὸ Ἔθνος. Οἱ αἱρέσεις π.χ. δὲν ἀποτελοῦν περιεχόμενο τῆς ἐκκλησιαστικῆς παράδοσης οὔτε καὶ οἱ ἀδυναμίες καὶ τὰ σφάλματα τῶν Ἑλλήνων ἀποτελοῦν γνήσια στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς παράδοσης. Στὸ σημεῖο αὐτὸ διαφέρει ἡ ἱστορία ἀπὸ τὴν παράδοση. Τὸ περιεχόμενο τῆς ἱστορίας συνιστοῦν ὅλα τὰ γεγονότα ποὺ αὐτὴ καταγράφει, ἐνῶ τὸ περιεχόμενο τῆς παράδοσης ἀποτελοῦν μόνον οἱ ἀλήθειες ποὺ σώζουν ἢ προάγουν ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ τὸν ἄνθρωπον ἢ τὸ Ἔθνος.

Ἡ θρησκευτικότητά λοιπὸν τῶν Ἑλλήνων, ἰδιαιτέρα στὴν Ὁρθόδοξη μορφή της, ἐνωμένη ὀργανικὰ μὲ τὴν Ἑλληνικὴ σκέψη καὶ ιδιοφυΐα ἐξευγένισαν τὴν Ἑλληνικὴ φυλὴ καὶ τὴν προίκισαν μὲ τέτοια πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ στοιχεῖα, ὥστε νὰ ἀντέχει βιολογικὰ καὶ στὶς πιὸ σκληρὲς δοκιμασίες τῆς ἱστορικῆς νομοτέλειας. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος γιὰ τὸν ὅποιο ἡ φυλὴ μας διατήρησε τὴν ταυτότητά της, παρ' ὅλες τίς μακραίωνες κατακτήσεις ποὺ γνώρισε ἀπὸ ἄρπαγους λαοῦς.

Τρίτο στοιχεῖο τῆς Ἑλληνικῆς παράδοσης εἶναι ἡ ἐνότητα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας. Ἡ Ἑλληνικὴ γλώσσα, εἴτε ὡς ἰδίωμα στὴν προσημερινὴ καὶ ὁμηρικὴ ἐποχὴ, εἴτε τέλος ὡς καθαρῆουσα καὶ δημοτικὴ στοὺς νεώτερους χρόνους διατηρεῖ τὴν πνευματικὴ της φουσιολογία καὶ τὸν λεκτικὸ καὶ ἐννοιολογικὸ της πλοῦτο ποὺ διαπιστώνεται στὴν ἀκρίβεια καὶ τὴ λεπτότητα τῶν ἐκφράσεων της, στὴ γοητεία καὶ τὸ κάλλος της ποὺ ἀφήνουν ἐκπληκτοὺς ὅλους τοὺς μελετητὲς της, ἰδιοὺς μας καὶ ξένους. Ἡ γλώσσα στὴν ἐξελιγμένη μορφή της δὲν εἶναι αὐτόνομη λειτουργία τῆς νοητικῆς ἐκάνοντος τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ συνδέεται οὐσιαστικὰ μὲ τὴν παιδεία, ὅπως χαρακτηριστικὰ ἐκφράζει καὶ τὸ ἀρχαῖο λόγιον: «ἀρχὴ παιδείσεως ὀνομάτων ἐπίσκεψις».

Χαρακτηριστικὸ γνώρισμα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας σ' ὅλες τίς μορφές της εἶναι ἡ ἀκριβολογία καὶ ἡ εὐχέρειά της νὰ ἐκφράζει καθαρὰ καὶ καταληπτὰ βαθειὰ νοήματα, ποὺ ἄλλες γλώσσες, ἀρχαῖες καὶ σύγχρονες, εἴτε ἀδυνατοῦν νὰ ἀποδώσουν εἴτε τὰ ἀποδίδουν περιφραστικὰ.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 238 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους.

(Συνεχίζεται.)

“Ο ΔΕ ΘΕΛΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΝ ΕΑΥΤΟΝ....”,

Τοῦ π. ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΦΑΡΟΥ

“Ἄνδρας, ἐτῶν 70, συνταξιούχος, ἀνώτατος ἀξίωμα-
τοῦχος.

Π. Καλημέρα σας καὶ περαστικά σας.

Α. Πολὺ θέλω νὰ σᾶς δῶ, πάτερ μου, μὴ φύγετε.

Π. Ἡ ἐπίσκεψή μου αὐτὸν τὸν χαρακτήρα ἔχει.

Α. Αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ ἐξομολογηθῶ, διότι
ἡ ἐξομολόγησή μου μέχρι τώρα δὲν ἦταν σωστή.

Π. Ἐλευθέρα, ἀδελφέ μου, διότι ὁ σατανᾶς δὲν κάνει
τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ ἐμποδίζει τοὺς ἀνθρώπους ποὺ
θέλουν νὰ φτιάσουν σωστά τὶς σχέσεις τους μετὰ τὸ Θεό.

Α. Ἡ ἐξομολόγησή μου μέχρι τώρα ἦταν ὑποκριτι-
κή, διότι ἔλεγα: ἐγὼ ποὺ εἶμαι καθὼς πρέπει κύριος,
δὲν κάνω νὰ παρουσιάσω τὴν ἀντίθετη εἰκόνα, ἰδίως στὰ
σαρκικά ἀμαρτήματα. Ὅταν ἤμουν μικρὸς ἔπεςα σὲ σαρ-
κικά ἀμαρτήματα: συνέχισα καὶ ἀργότερα καὶ δὲν στα-
μάτησα οὔτε καὶ μετὰ τὸν γάμο μου. Ὅταν ἄρχισα νὰ
ἀποκτῶ παιδιά, κάποιο χέρι με βοήθησε. Ἀσφαλῶς ἦταν
τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔκοψα τὸ σοβαρὸ αὐτὸ ἀμάρτημα
τῆς σαρκικῆς μου πτώσεως. Τὸ χειρότερο ὅμως ἦταν
ποὺ δὲν εἶχα τὴ δύναμη νὰ τὸ ἐξομολογηθῶ. Πήγα: να
σὲ κύκλους Γραφῆς, σὲ συγκεντρώσεις ἐπιστημόνων καὶ
πάντοτε θασανιζόμουν, διότι ἤμουν ἕνας σύγχρονος φα-
ρισαῖος.

Π. Δὲν εἶναι ποτὲ ἀργά. Ἡ Χάρη τοῦ Κυρίου σᾶς
συγχωρεῖ καὶ σᾶς ἀποκαθιστᾷ.

Α. Ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι ἡ καλύτερη τῆς ζωῆς μου.
Τὴ σημειῶνω ὡς τὴν ἐπιτυχέστερη τῶν ἀγώνων μου
στὸν τομέα τῆς σωτηρίας μου.

Π. Χαίρετε καὶ περαστικά.

Κατὰ κάποιο τρόπο, ποὺ δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἀνα-
λυθῇ ἐδῶ, ἔχει δημιουργηθῇ αὐρύτατα ἡ ἐντύπωση, ὅτι
ἡ ἀμαρτία ταυτίζεται μετὰ τὴν ἐρωτική ἔκφραση καὶ ὅτι
ἡ ἀποφυγὴ σαρκικῶν ἀμαρτημάτων ἰσοδυναμεῖ μετὰ ἀνα-
μαρτησία.

Ἔχει ἐπίσης ἐπικρατήσῃ ἕνα πνεῦμα, σύμφωνα μετὰ
τὸ ὅποιο ὁ ἄνθρωπος αὐτοδικαιώγεται: ὅταν τηρῇ τὰ «δια-
ταγμένα».

Τὸ παραπάνω περιστατικὸ εἶναι ἕνα συγκλονιστικὸ
παράδειγμα αὐτῆς τῆς ὑπαρξιακῆς διαστροφῆς τῆς δι-
δασκαλίας τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ ἡλικιωμένος ὅμως ἐκύριος μετὰ τὸ κρυφὸ ἀμάρτημα,
δυστυχῶς δὲν βοηθήθηκε ἀπὸ τὸν παπὰ στὸν ὁποῖο κατέ-
φυγε, γιατί ἐκεῖνος δὲν τοῦ ὑπέδειξε ὅτι ἡ μεγάλη του
ἀμαρτία δὲν ἦταν οἱ σαρκικὲς του παρεκτροπὲς ἀλλὰ ἡ
πεποίθηση ὅτι αὐτὲς οἱ παρεκτροπὲς ἦταν ἡ μόνη του
ἀξιοσημείωτη ἀμαρτία.

Γιὰ τὶς δύο ἐντολὲς τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὶς ὁποῖες, σύμ-
φωνα μετὰ τὴ δὴλωσή Του, κρέμονται ὅλοι οἱ νόμοι καὶ
οἱ προφῆτες, δηλαδὴ τὸ νόμο τῆς ἀγάπης τοῦ ἀνθρώ-
που γιὰ τὸν Θεὸ καὶ τὸ νόμο τῆς ἀγάπης τοῦ ἀνθρώπου
γιὰ τὸν συνάνθρωπο, δὲν εἶχε νὰ πει τίποτε ὁ «εὐσεβὴς»
ἡλικιωμένος κύριος, ποὺ γιὰ μιὰ δλόκληρη ζωὴ ἐμφα-
νιζόταν μετὰ μιὰ μάσκα εὐσεβείας «πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς
ἀνθρώποις».

Ὅμως ὁ Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ποὺ ἐκφράζει καθαρή
καὶ ἀμόλυντη ἀπὸ τὸ νομικιστικὸ καὶ αὐτοδικαιωτικὸ
πνεῦμα τῆς Δύσεως τὴν ὀρθόδοξη παράδοση, μᾶς λέει:
«Ἀνίσως καὶ θέλωμεν νὰ περάσωμεν καὶ ἐδῶ καλὰ, νὰ
πηγαίνωμεν καὶ εἰς τὸν Παράδεισον καὶ νὰ λέγωμεν τὸν
Θεὸν μας πατέρα, πρέπει νὰ ἔχωμεν δύο ἀγάπες, ἀγά-
πην εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τοὺς ἀδελφούς μας. Φυσικὸν
μας εἶναι νὰ ἔχωμεν αὐτὲς τὲς ἀγάπες, παρὰ φύσιν εἶ-
ναι νὰ μὴν τὲς ἔχωμεν. Καὶ καθὼς ἕνα χελιδὸν χρειά-
ζεται δύο πτέρυγες γιὰ νὰ ἀπετᾷ εἰς τὸν ἀέρα, ἔτσι καὶ
ἡμεῖς, ἀδελφοί μου, χρειάζομασθε αὐτὲς τὲς δύο ἀγάπες,
εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθοῦμεν... Χίλιες χιλιάδες καλὰ νὰ
κάμωμεν, ἀδελφοί μου, νηστείες, προσευχές, ἐλεημοσύ-
νες, καὶ τὸ αἷμα μας νὰ χύσωμεν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ
Χριστοῦ μας, ἀνίσως καὶ δὲν ἔχωμεν αὐτὲς τὲς δύο ἀ-
γάπες, ἀλλὰ ἔχωμεν μῖσος καὶ ἔχθραν εἰς τοὺς ἀδελ-
φούς μας, ὅλα ἐκεῖνα τὰ καλὰ, ὅπου ἐκάμαμεν, τοῦ δια-
βόλου εἶναι καὶ εἰς τὴν κόλασιν πηγαίνωμεν».

Καὶ γιὰ νὰ μὴ αὐταπατώμασθε, ὅπως κάνουμε συ-
χνά, καὶ νὰ πιστεύουμε ὅτι ἔχουμε αὐτὴ τὴν ἀγάπην γὰ
τὸ συνάνθρωπό μας, ἂς δοῦμε ποιὰ εἶναι τὰ γνωρίσματα
αὐτῆς τῆς ἀγάπης κατὰ τὸν Κοσμᾶ τὸν Αἰτωλό!

Ἐγὼ ἔχω ἕνα ψωμί νὰ φάω, ἐσύ δὲν ἔχεις. Ἀνί-
σως καὶ σοὺ δώσω κομμάτι καὶ ἐσένα ὁποῦ δὲν ἔχεις, ἐτότε
φανερώνω πῶς σὲ ἀγαπῶ. Ἀμὴ ἐγὼ νὰ φάγω ὅλο τὸ

Συνέχεια στὴ σελ. 247

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΟΥ ΙΩΝΑ*

Του κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

“Ελα νά φαντασθεῖς, πάντως, μιὰ παραμονή τριαντάξι ὥρῶν μέσα σ’ ἐκεῖνη τὴν τεράστια κοιλιά. Πηχτὸ τὸ σκοτάδι τῆς, τὴν ἔκανε νὰ μοιάζει μὲ ἄδη.

Ἀλλὰ μονάχα αὐτό; Καὶ πῶς νὰ υποθέσεις ἄθικτο τὸν ἐνοικὸ τῆς, μέσα στὰ στομαχικὰ ὀξέα καὶ στὴν ἔλλειψη ἀναπνεύσιμου ἀέρα; Τὸ θαῦμα εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ νὰ ἐρμηνεύσει τὸ γεγονός. Ἡ ὑπαρξή μας, ἀκόμη καὶ κάτω ἀπὸ τὶς πιὸ καταλυτικὲς συνθήκες, χρωσιέται σ’ Ἐκεῖνον ποὺ καὶ τὸ θαῦμα χρησιμοποιεῖ. “Ἀς θυμηθοῦμε τὸν ἀπόστολο: (‘Ἐν αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμεν» (Πράξ. ιζ’ 28).

Τὸ χρονικὸ διάστημα ποὺ πέρασε σ’ αὐτὸν τὸ θανατερὸ χῶρο ὁ προφήτης, θυμίζει τὸν Ἰησοῦ. Εἶναι ἓνα συστατικὸ προτυπωτικὸ. Τρία μερόνυχτα ἔμεινε στὸν τάφο καὶ ὁ Λυτρωτὴς μας. (‘Ἀνέστη τριήμερος». Νεκρὸς στὸ σῶμα, ἀλλὰ πάντα ἀθάνατος στὴ θεότητα. “Ὅχι μὲ λόγια ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ μ’ ἓνα γεγονός τοῦ ἴδιου τοῦ βίου, τὸν εἰκόνισε, αἰῶνες πρὶν, ὁ ἄνθρωπος ποὺ βρισκόταν στὰ ἔγκατα ἐκείνου τοῦ πλωτοῦ μνήματος.

Γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν διδασκαλία τῶν Πατέρων καὶ τὴν ἱερὴ ὑμνωδία, τὸ ἀπώτατο ἐκεῖνο γεγονὸς εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ζωηρὰ σύμβολα τῆς ταφῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς καθόδου τοῦ στὸν ὑποχθόνιο κόσμο, ὅπου κήρυξε στίς ψυχὰς τῶν ἀνέκαθεν κεκοιμημένων τὸ εὐαγγέλιο τῆς σωτηρίας (Α’ Πέτρ. δ’ 6, γ’ 19). Μ’ αὐτὴ τὴν κάθοδο, ποὺ ἔκανε ἡ ψυχὴ τοῦ ἐνωμένη μὲ τὴ θεότητα (ψυχὴ θεωωμένη), εὐαγγελίσθηκε στοὺς δεσμώτες τοῦ ἄδη τὴ λύτρωση, ὅπως εἶχε κάνει καὶ στοὺς ζωντανούς, ὅταν κήρυττε περπατώντας στὴ γῆ (Ἰωάννης Δαμασκηνός). «Κατήλθεν ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς» καὶ ἔσωσε ὅσους εἶχαν ζήσει πρὶν δίκαια καὶ ὄχι βέβαια τοὺς πωρωμένους καὶ ἀμετανόητους.

“Ἔτσι, ὁ ἄδης «τέτρωται ἐν τῇ καρδίᾳ δεξάμενος τὸν τρωθέντα λόγχῃ τὴν πλευράν» (ἀπὸ τὸν Κανόνα τῆς Μ. Παρασκευῆς). Ἡ λάμψη τῆς χάρης τοῦ Κυρίου νίκησε καὶ ἐκεῖ τὸ σκοτάδι.

Ἀνακαλώντας στὴ μνήμη ὁ ποιητὴς τὴ γνωστὴ βυζαντινὴ εἰκόνα τῆς καθόδου αὐτῆς, γράφει:

Τὸ γόνυ τοῦ Ἀναστάντος, τὸ γόνυ
τῆς ὀξείας ὁρμῆς, ὥσπου ἄλλο δὲν ἦταν

νὰ προχωρήσει ἡ δύναμη, ἡ δόξα,
ποὺ συντρίβει χιαστὶ
τὰ θυρόφυλλα τοῦ ἄδη,
πατώντας τα...

Ἐδῶθε ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁρμητικὸ σημεῖον
εἴμαστε ὅλοι.

Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός,
οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια.

Ἐκφράζουν αὐτοὶ οἱ στίχοι, συμπληρωμένοι μὲ δυὸ τῆς ἴδιας τῆς Ἐκκλησίας, τὴ χαρὰ ποὺ συνέχει κάθε ὀρθόδοξη καρδιά ὄχι μόνο γιὰ τὴν Ἀνάστασι, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅ,τι τῆς προηγήθηκε. Γιὰ τὴ θριαμβευτικὴ ἐννοια τῆς παρουσίας τοῦ Ἰησοῦ στὸν ἔσχατο χῶρο τοῦ θανάτου, ποὺ προτυπώνεται ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τοῦ κήτους.

Διαβάζοντας λοιπὸν γιὰ τὴν κάθοδο τοῦ ἀνθρώπου-συμβόλου ἐκεῖ, δὲν νιώθουμε κατάθλιψη. Ἡ προέκταση στὸ μέλλον, ἡ ταῦτίσῃ του μὲ τὸ Γιὸ τοῦ Θεοῦ, λαμπρύνει τὸ συμβάν, τοῦ δίνει φαιδρὸ φῶς.

«Καὶ προσηύξατο Ἰωνᾶς πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν αὐτοῦ ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους καὶ εἶπεν· Ἐβόησα ἐν θλίψει μου πρὸς Κύριον τὸν Θεόν μου καὶ εἰσήκουσέ μου· ἐκ κοιλίας ἄδου κραυγῆς μου ἤκουσας φωνῆς μου. Ἀπέρριψάς με εἰς βάθη καρδίας θαλάσσης καὶ ποταμοὶ ἐκύκλωσάν με οἱ μετεωρισμοὶ (πάντως καταγωνισμοὶ) σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ’ ἐμὲ διήλθον. Καὶ ἐγὼ εἶπα· ἀπῶσμαι (ἀπωθήθηκα) ἐξ ὀχθαλμῶν σου· ἄρα προσθήσω τοῦ ἐπιβλέψαι με (τάχα θ’ ἀξιωθῶ πάλιν ἀτενίσω) πρὸς ναὸν τὸν ἁγίόν σου; Περιεχύθη μοι ὕδωρ ἕως ψυχῆς, ἄβυσσος (νερὸ πολὺ) ἐκύκλωσέ με ἐσχάτη, ἔδω (ἔδυσσε) ἡ κεφαλὴ μου εἰς σχισμὰς ὀρέων. Κατέβην εἰς γῆν, ἧς οἱ μοχλοὶ αὐτῆς κάτοχοι αἰώνιοι καὶ ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς ἡ ζωὴ μου πρὸς σέ, Κύριε ὁ Θεός μου. Ἐν τῷ ἐκλείπειν ἀπ’ ἐμοῦ τὴν ψυχὴν μου τοῦ Κυρίου ἐμνήσθην καὶ ἔλθω πρὸς σέ ἡ προσευχὴ μου εἰς ναὸν τὸν ἁγίόν σου. Φυλασσόμενοι μάτια καὶ ψευδῇ ἔλεον αὐτῶν ἐγκατέλιπον (φανατικαὶ λάτρες τῶν ματαίων εἰδώλων ἀρνοῦνται τὴν πίστη τους). Ἐγὼ δὲ μετὰ φωνῆς αἰνέσεως καὶ ἐξομολογήσεως (δοξολογίας) θύσω σοι, ὅσα ἠυξάμην ἀποδώσω σοι εἰς σωτηρίαν μου τῷ Κυρίῳ» (β’ 2-10).

Ἡ δέηση θὰ μπορούσε νὰ ἔχει θέση στὸ Ψαλτήρι, αὐτὸν τὸν ἐξάισιο λυρικὸ λειμῶνα τῆς Παλαιᾶς

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 230 τοῦ ὑπ’ ἀριθ. 21 τεύχους.

Διαθήκης. Για τὸ ὕφος, τὴ δομὴ, τὴν πνοή της. Εἶναι ἓνα μικρὸ ποιητικὸ ἀριστουργημα, βαθεῖα ἐντυπωσιακὸ. Φράσεις του πέρασαν καὶ στὴν ἐκκλησιαστικὴ μας λατρεία. Παράδειγμα, τὸ τῆς Παράκλησης: «Τὴν δέησίν μου ἐκχεῶ πρὸς Κύριον καὶ αὐτῷ ἀπαγγελῶ μου τὰς πράξεις, ὅτι κακῶν ἡ ψυχὴ μου ἐπλήσθη καὶ ἡ ζωὴ μου τῷ ἔθῃ προσήγγισεν. Καὶ δέομαι ὡς Ἰω- νᾶς. Ἐκ φθορᾶς, ὁ Θεός, με ἀνάγαγε».

Τὴν ψυχογραφία ποὺ βλέπουμε σ' αὐτὴ τὴν προ- σευχή, τὴ διακρίνουν τὰ ἐξῆς σημεῖα, ἀνταποκρινό- μενα καὶ σὲ δικές μας συναισθηματικὲς καταστάσεις, ἀντίστοιχες σὲ ἀδιέξοδα τοῦ βίου.

Ἄν εἶσαι φθασμένος σὲ βάθῃ λύπης δεινῆ, αἰσ- θάνεσαι τὴν ἀνάγκη τῆς θείας σύντρεξης μεγαλύτερη, πιὸ ἐπιτακτικὴ. Ποῦ ἄλλοῦ νὰ καταφύγεις, ὅταν ἡ δοκιμασία σου ὑπερβαίνει τὴ δυνατότητα τῶν ἀν- θρώπων νὰ σοῦ δώσουν χέρι βοήθειας; Λές, μὲ τὸ Δαβίδ: «Θαυμάστωσον τὰ ἑλέη σου (Κύριε), ὁ σῶζων τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ» (Ψαλμ. ιστ' 7). «Ὡς ὕδωρ ἐξευχθὴν καὶ διεσκορπίσθη πάντα τὰ ὁσᾶ μου, ἐγε- νήθη ἡ καρδιά μου ὡσεὶ κηρὸς τηρόμενος (σὺν κερὶ ποὺ λειώνει)» (Ψαλμ. κα' 15). «Πρὸς σὲ ἤρα (σῆ- κωσα) τὴν ψυχὴν μου. Ἐπὶ σοὶ πέποιθα· μὴ καται- σχυνθεῖην, μηδὲ καταγελασάτωσάν με οἱ ἐχθροί μου. Καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές σε οὐ μὴ καταισχυν- θῶσιν» (Ψαλμ. κδ' 1-3). Αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ προφη- τάναντα, ὅπως καὶ ἄλλα του παρόμοια, δὲν μοιάζουν ἀπηχήματα ἢ παραλλαγές τῆς προσευχῆς ποὺ ἀνά- βρυσε ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ ἐγκλειστοῦ προφήτη; Καὶ δὲν εἶναι, ἐκεῖνη καὶ αὐτά, προσφυὴ στὰ δικὰ μας χεῖλη, κάθε φορὰ ποὺ κάποια μεγάλη θλίψη μᾶς συνέχει; Γιατὶ πολλὰ ἀπ' ὅσα, ἐλεγειακὰ ἢ χαρωπά, φέρνει μπροστὰ στὰ μάτια μας ἡ Γραφὴ, δὲν εἶναι παρὰ λαμπρὰ δάνεια στὸ στόμα μας, καμωμένα, λές, γιὰ προσωπικὲς περιπτώσεις τοῦ ἐνός ἢ τοῦ ἄλλου πι- στοῦ.

Ὅταν κανεὶς ἐρμηνεύει — καὶ καλὰ κάνει — διά- φορα γεγονότα τῆς ζωῆς του σὺν ἐπακόλουθα, παι-

δευτικά, ὅχι τιμωρητικόν, ἐκ μέρους τῆς θείας ἀγάπης, σὲ πράξεις του ἁμαρτωλές, τὰ νιώθει σὺν ὑπογράμ- μισι τοῦ ὅτι εἶναι ἀποδοκιμασμένος, ἀπωθμένος ἀπὸ τὸν ἀπόλυτα Ἅγιο, τὸ Δημιουργό του. Σὺν τὸν Ἰωνά, πικραίνεται ποὺ ἔτσι δὲν εἶναι ἄξιός πιὰ ν' ἀτενίσαι καὶ πρὸς τὸν τόπο κατοικίας Ἐκείνου.

Τί περιμένουν λοιπὸν ἀπ' αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ ποὺ ἀγνόησε, ἡ «δόξα ἄστρον», ὁ «φωτίζων ἐν ὑψίστοις» (Σοφ. Σειρ. γρ' 9) ποὺ ἀπολησμόνησε; Μετάνοια ἐμπρακτῆ, τὴν εἰλικρινὴ ὑπόσχεση: «Ἐγὼ μετὰ φωνῆς αἰνέσεως καὶ ἐξομολογήσεως θύσω σοι, ὅσα ἡυξά- μην ἀποδώσω σοι».

Ἡ μετάνοια τῶν Νινευιτῶν.

«Καὶ προσέταξε Κύριος τῷ κήτει καὶ ἐξέβαλε τὸν Ἰωνᾶν ἐπὶ τὴν ξηρὰν» (β' 11).

Τὴν προσευχὴ ἐκεῖνη ἀπέσταξαν ἡ ἐξωτερικὴ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη. Ὁ ὠραίος χυμὸς τῶν λόγων σπαραγμοῦ καὶ ἐλπίδας, προῆλθε ἀπὸ διπλὴ πίεση. Ἀπὸ τὸ γεγονός ποὺ στάθηκε ἡ κατάποση καὶ ἀπὸ τὴ συναίσθηση τῆς ἐνοχῆς.

Πῶς νὰ μὴν ἔβρισκε ἀνταπόκριση; Ἀκόμη καὶ ἂν μονάχη ἡ φιλοζωία τὴν εἶχε κινήσει, δὲν θὰ ἔπεφτε στὸ κενό.

Μπορεῖ τὰ χρόνια τῆς ἀνθρώπινης ἡλικίας νὰ φθάνουν τὰ ἑκατὸ ἢ καὶ νὰ τὰ ξεπερνοῦν. Ὅμως, ἀληθινά, δὲν εἶναι μακρὸ αὐτὸ τὸ διάστημα. Μοιάζουν μὲ τὴ σταγὸνα σὲ σύγκριση πρὸς τὸ νερὸ ποὺ καλύ- πτει τὰ τρία τέταρτα τῆς γῆς. Καὶ μὲ τὸ ψηφὶ τῆς ἄμμου σὲ σύγκριση πρὸς τ' ἀναρίθμητα τέτοια ψηφιά ποὺ ἀπλώνονται στὸ γιᾶλό. «Ὡς σταγὼν ὕδατος ἀπὸ θαλάσσης καὶ ψῆφος ἄμμου, οὕτως ὀλίγα» (Σοφ. Σειρ. ιη' 10) εἶναι σὲ σχέση με τὴν αἰωνιότητα.

(Συνεχίζεται)

«Ο ΔΕ ΘΕΛΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΝ ΕΑΥΤΟΝ...»

Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 245

ψωμί καὶ ἐσὺ νὰ πεινᾷς, τί φανερώνω; Φανερώνω πῶς ἡ ἀγάπη ὅπου ἔχω εἰς ἐσένα εἶναι ψεύτικη. Ἐχω δύο ποτήρια κρασί νὰ πιῶ, ἐσὺ δὲν ἔχεις. Ἀνίσως καὶ σοῦ δώσω καὶ ἐσένα ἀπὸ αὐτὸ νὰ πιῇς, τότε φανερώνω πῶς σὲ ἀγαπῶ, ἀμὴ ἀνίσως καὶ δὲν σὲ δώσω ἐσένα, εἶναι κἀλπικὴ ἢ ἀγάπη. Ἐχω καὶ δυὸ - τρία φορέματα, ἐσὺ δὲν ἔχεις, κρυώνεις. Ἀνίσως καὶ ἐκβάλω τὸ ἓνα καὶ σοῦ τὸ δώσω ἐσένα, τότε εἶναι ἀληθινὴ ἢ ἀγάπη, ἀμὴ ἐγὼ νὰ ἔχω τὰ φορέματα μέσα εἰς τὸ σεντούκι φυλαγμένα νὰν τὰ τρώγῃ τὸ σκουλήκι καὶ ἐσὺ νὰ περιπατῇς γυ- μνός, εἶναι κἀλπικὴ ἀγάπη. Ἐσὺ εἶσαι λυπημένος, ἀπέ- θανεν ἡ μητέρα σου, ὁ πατέρας σου ἢ τὸ παιδί σου ἢ ἄρ-

ρωστος εἶσαι. Ἀνίσως καὶ ἔλθω νὰ σὲ παρηγορήσω, τότε εἶναι ἀληθινὴ ἢ ἀγάπη. Ἀμὴ ἀνίσως κλαίης καὶ θρη- γῆς καὶ ἐγὼ κάθωμαι, τρώγω, πίνω χορεῖω, τραγουδῶ, ξεφαντώνων, εἶναι ψεύτικη ἢ ἀγάπη.

Ἡ μεγάλη ἁμαρτία αὐτοῦ τοῦ καθωσπρέπει κυρίου εἶναι ποὺ παραβλέπει αὐτὰ «τὰ θαρέα τοῦ νόμου» καὶ σὺν συνέπειᾳ ἐπιδιώκει νὰ δικαιωθῇ τηρώντας «τὰ δια- τεταγμένα», ἀντὶ νὰ ἐκλιπαρεῖ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

«Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύσμιον καὶ τὰ ἁγία καὶ τὸ κύμιον καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν».

ΑΡΚΑΔΙ, ΔΟΞΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΠΕΡΓΑΜΗΝΗ ΤΗΣ ΡΩΜΙΟΣΥΝΗΣ

Τοῦ κ. Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

«Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν. Μνήμη τοῦ ὁσίου Λαζάρου καὶ τῶν ἐν Μελιτινῇ 33 Μαρτύρων, τοῦ σωτηρίου ἔτους 1867. Πάει κιόλας ἕνας ὁλόκληρος χρόνος. Σὰν κι αἶριο, 8 Νοεμβρίου, ὅπου ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μεγάλη ἑορτὴ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, ἦρθαν οἱ ἄπιστοι, νὰ πατήσουν τὰ ἱερὰ χώματα τοῦ μοναστηριοῦ μας, τοῦ ξακουστοῦ ἐκείνου ποῦ ἔφερε τὴν ὀνομασία Ἀρκάδι...

«Στὰ χίλια ὀκτακόσια ἐξήντα ἔξι ἤρθεν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς τὴν Κρήτη νὰ ῥηνέμη Στὴν ἐπαρχία τῶν Χανιῶν πολλοὺς πολέμους κάνει δὲν ἔκαμε χειρότερο μεγάλο σὰ σὶ Ἀρκάδι».

... Ἐῖχανε συναχτῇ ἐκεῖ παλικάρια δικὰ μας, ψυχωμένα. Δὲν εἶχανε καμωμένο κανένα κακό, μόνο τὴ λευτεριά τους ποθοῦσαν, τὴν ἀξιοπρέπεια, καὶ τὴν πίστη τους νὰ λατρεύουν χωρὶς ἐμπόδιο καὶ φόβο. Καὶ μὴ ζήση καλύτερη, σὰν ἄνθρωποι κι αὐτοὶ ποῦ ἦντουσαν κι ὄχι: σὰ ζῶα, ὅπως τοὺς ἠθέλασι οἱ Τοῦρκοι. Δίχως λόγο στὰ δικαστήρια, μὴδὲ ἀσφάλεια στὸ ἐμπόριο, ποῦ γινόταν μὲ συνθήκες ἄθλιες, σὲ κατεστραμμένους δρόμους, μὴδὲ σχολεῖα ἀρκετὰ γιὰ νὰ φωτίζεται ὁ λαὸς καὶ νὰ μὴν παραμένῃ στὸ σκοτάδι. Ἐῖχανε στείλει γραφεὶς στὴν Ἀμερικὴ καὶ στὴ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας Βικτωρία καὶ στοὺς πρέσβεις τῶν μεγάλων δυνάμεων στὴν Πόλη, καὶ ζητοῦσαν τὸ δίκιο τους. Γράφανε καὶ ξαναγράφανε, μὰ ἀποτελέσματα κανένα. Ὡσπου τὸ ποτήρι ξεχείλισε καὶ πῆρναν τὰ ὅπλα ν' ἀγωνιστοῦνε, ὑπὲρ ὁμων καὶ ἐστιῶν. Κ' ἦταν ὁ ἀγώνας τοὺς ἄνισος. Καὶ τὸ γνωρίζανε. Γνωρίζανε ὅμως πῶς ἦντουσαν καὶ Κρητικοὶ καὶ Ἕλληνες καὶ δὲν καθήσανε νὰ λογαριάσουνε, νὰ μετρήσουνε τὴ δύναμή τους. Ἀλλὰ πότε ἡ φυλὴ μας ἔκανε σὲ τέτοια ζητήματα ὑπολογισμούς; Μήπως τοὺς ἔκανε ὁ Λεωνίδας, ἢ ὁ κύρ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος ἢ μήπως οἱ πατεράδες μας ποῦ διώξαν τὸν Τοῦρκο ἀπὸ τὸ Μοριά καὶ τὴ Ρούμελη καὶ τὰ νησιά; Τώρα ἐσήμανε ἡ ὥρα τῆς Κρήτης καὶ τὸ Ἀρκάδι ἔγινε ὁλοκαύτωμα γιὰ νὰ καθαγιασθῇ τὸν ἀγῶνα τῆς. Βράδυνε κιόλας. Πόσα χρόνια ἔμεινε ρημαγμένη, περιφρονημένη, ἔτσι ὅπως ὁ μακαριστὸς γέροντας, ὁ Ἅγιος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κυρὸς Γεράσιμος Παλλαδάς τὴν ἔκλαψε, στὰ 1669, τότε ποῦ ἔπεσε τὸ Μεγάλο Κάστρο, ποῦ σκλαβώθηκε τὸ χηρὸ μας στοὺς ἄπιστους:

«Ὡ πῶς ἀλλάσσουν τὰ πράγματα,
σὰν ποταμοὺ τὰ περάματα,
ὅπου πηγαίνουν
καὶ δὲν γιαιέρονται,
σὰν τῆς θροσχῆς τὰ σταλάγματα...
Κι ἄλλον σὰν ξόμπλι μὴν πάρετε,
μόνον σιὸν τοῦν σας νὰ δάνετε
τὴν δυστυχίαν
καὶ τιμωρίαν
τῆς Κρήτης καὶ νὰ τὴν κλάψετε.
Ποῦ σὰν ἄνθος ἐλουλούδιζε
καὶ ὡσὰν ἥλιος ἐφώτιζε
τὴν πᾶσαν πόλιν,
καὶ τὴν γῆν ὅλην
κι ὅλον τὸν κόσμον ἐστόλιζε.
... Μὰ τώρα σὰν πύργος ἔπεσε,
σὰν φῶς ἀπ' ἄνεμον ἔσθησε
ἀπὸ προστά μας
κι ἀπὸ σιμά μας
καὶ σὰν νεκρὸς ἐξεψύχησε.
Σὰν θρύση ἀποξηράθηκε,
σὰ δένδρον ἀπομαράθηκε,
ὥχω ἡ καρδιά μου,
τὰ σωθικά μου,
ὦ τί κακὸν μᾶς ἐφέρθηκε...».

... Τοῦτο τὸ χειρόγραφο γιὰ τὸ Ἀρκάδι, πρέπει νὰ τὸ ἱστορήσω μὲ τρόπο θυζαντινόν, νὰ τὸ στολίσω μὲ χρώματα ἀκριδὰ, μὲ κόκκινο, μὲ πράσινο, μὲ γαλανόν, νὰ δάλω καὶ χρυσόν, μὲ γράμματα ὠραῖα, στρογγυλά, καλλιγραφικά, μὲ ἀρχικά καὶ μὲ ἐπίτιτλα, ἔτσι ὅπως τὰ γράφανε τὰ χειρόγραφα στὸ μοναστήρι μας τὸν καιρὸ τὸν παλιόν, ὅταν ἀκμάζε καὶ τροφοδοτοῦσε τὴν Κρήτη, καὶ τροφοδοτοῦσε τὴ Ρωμιοσύνη, μὲ θησαυροὺς ἀτίμητους, πνευματικούς, ποῦ ἦταν ἔργα τέχνης, ἱστορημένα μὲ μεράκι καὶ μὲ ἀγάπη πολλή. Καὶ πρέπει νὰ τὸ γράψω σὲ περγαμινὴ καλή, γιὰτὶ περγαμινὴ τοῦ γένους μας, θαυμάσιον εἶναι τὸ Ἀρκάδι, ὅπως ἦταν ἡ μονὴ τοῦ

Σέκκου, τὸ Κούγκι καὶ τὸ Μεσολόγγι. Πράξη πού δέ μετριέται μὲ τὰ μέτρα τοῦ ἀνθρώπου, πού εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν λογικὴν, πού ἀδυνατεῖ νὰ σταθμίσῃ ἐκεῖνος πού ἀγνοεῖ τὴν παράδοσιν καὶ τὸ φιλότιμο τοῦ λαοῦ μας. Γιατί, εἴ, τι ἔγινε στὸ Ἀρκάδι δὲν ἦταν διόλου τυχαῖο. Ἦταν ἡ δολοκλήρωση καὶ ἡ κορύφωση τῆς εὐγένειας καὶ τῆς λεβεντιάς, τῆς μεγαλοσύνης καὶ τῆς ὁμορφίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καὶ νὰ σκεφτῇ κανεὶς μὲ τί ἄθλιες συνθήκες ἀνέλαθαν καὶ κράτησαν οἱ Κρητικοὶ τὸν ἀγῶνα. Ἐνας γραμματισμένος παπὰς στὸ Ρέθεμνος μοῦ διάβαζε, μιὰ φορά, ἀπὸ μιὰ γκαζέττα ἀμερικανικαία. 20 Μαΐου 1867, πᾶνε μερικοὶ μῆνες τώρα. Τοῦ τὴν εἶχε δοσμένη ἕνας δημοσιογράφος ἀπὸ τὸ νέο κόσμον, ἀπὸ αὐτοὺς πού ἦρθαν μὲ τὰ γεγονότα στὸ νησί μας:

«Ἐπάρχει καὶ τὸ ἐπιβλητικὸν εἰς τὴν ἐπαναστασιν αὐτῆς τῆς ἡρωικῆς φυλῆς μετὰ τὴν μακροχρόνιον δουλείαν τῆς. Πάντως μολοντοὶ θλιβόμενα διὰ τὰ ἐλατιώματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔχει περιπέσει συνεπείᾳ τῆς ὑποταγῆς τῆς εἰς βαρβάρους κατακτητὰς, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀσπληθῶμεν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸν ὀφειλόμενον εἰς αὐτοὺς ἔπαινον ἐν τῇ προσπαθείᾳ τῶν νὰ ἐπανακτίσουν τὸ ἀρχαῖον τῶν γόητρον...».

Λόγια, μόνο λόγια. Μείναμε ἀδοθήθητοι, νὰ σηκώσουμε μονάχοι τὸν σταυρὸ τοῦ μαρτυρίου καὶ νὰ βαδίσουμε τὸν Γολγοθᾶ μας. Μὲ τὸ Ἀρκάδι ἀνέτειλε ἡ Μεγάλη Παρασκευὴ τῆς Κρήτης, κι ἀκόμα βαστάει. Ὁ Πανάγαθος Θεὸς γνωρίζει τί θ' ἀπογίνουμε. Εἶπα γι' αὐτὸ ἐγὼ ὁ τάχατες μοναχός, ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ οὐτιδανός πού ἐγλύτωσα τὴ ζωὴ μου, ν' ἀφήσω τὴ μαρτυρίᾳ μου γιὰ τοὺς ἐπιγενομένους. Ἐμεῖς θὰ φύγουμε, σήμερα, αὔριο. Μὰ ἡ Κρήτη θὰ μείνῃ καὶ θὰ ρθῶνε ἄλλοι νὰ συνεχίσουν τὸν ἀγῶνα. Ἡ μνήμη θὰ τοὺς θερμάνῃ καὶ θὰ τοὺς ψυχώσῃ. Τὸ Ἀρκάδι θὰ τοὺς οδηγήῃ:

«Κάθε ταχὺ μὲ τὸ δροσιὸ π' ἀνοίγει τὸ λουλούδι ἀφουγκρασθῆτε νὰ σᾶς πῶ τοῦ Ἀρκαδιοῦ τραγοῦδι, τραγοῦδι νὰ τὸ μάθετε, τραγοῦδι νὰ τὸ λέτε, ἰ' Ἀρκάδι τὸ περίφημον νὰ κάθεστε νὰ κλαίτε. Στὰ χίλια ὀχιακόσια ἐξήντα ἔξ ἀπάνω οἱ Κρητικοὶ ἐκάμασι πόλεμον τοῦ Σουλτάνου. Τὸν πόλεμον ἀρχίξασιν στὰ τρία διλαέτια: σιὸ Ρέθεμνος, εἰς τὰ Χανιά καὶ εἰς τὸ Κάστρο μέσα...».

... Ἐδρα τῆς ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς Ρεθύμνου, τὸ Ἀρκάδι ἦτανε κάρφος στὰ μάτια τῶν Τούρκων. Ὁ λόκληρῃ ἐκστρατεία ὀργάνωσε ὁ Μουσταφὰς πασὰς σταλμένος ἀπὸ τὴν Πύλη γιὰ νὰ σήσῃ τὴ φωτιά πού ἔξωσε πέρα γιὰ πέρα τὴν Κρήτη. Μάζωξε ἀσκέρι πολὺ, Τούρκους καὶ Αἰγύπτιους καὶ τοὺς ἔστειλε καταπάνω στὸ Ἀρκάδι. Δὲν ἦταν πέντε, δὲν ἦταν δέκα, μὰ δεκαπέντε χιλιάδες ὁ στρατὸς τῶν ἁπιστῶν καὶ κουδάλλας καμιά τριανταρὶά κανόνια. Οἱ δικοὶ μας ἔλοι - ἔλοι τρακόσοι, χῶρια τὰ γυναικόπαιδα, πού καταφύγανε στὸ μοναστήρι, κ' ἦτανε διπλάσια σὲ ἀριθμὸ. Ἀνήμερα τῶν Ταξιαρχῶν τὸ τούρκικο ἀσκέρι: ἔκαμε πολὺ πρῶτὴ τὴν ἐμφάνισή του

γύρω στὸ μοναστήρι. Ὁ Μουσταφὰς ἀνέλαθε τὴ δυτικὴ πύλη, ὁ Ἰσμαήλ πασὰς ὁ Αἰγύπτιος τράβηξε στὴ νότια πλευρὰ κι ὁ Μεχμέτ στὴν Ἀνατολική. Ὁ καπετὰν Κορωναῖος, πού ἦταν ἀρχηγὸς τῶν ἐπαναστατῶν στὸ Ρέθεμνος ἔλειπε. Βρισκόταν σὲ ἕνα ἄλλο μοναστήρι: μας τοῦ Πρόεδρου στὸν Ἅγιον Βασίλειον. Μέσα στὸ Ἀρκάδι ἦταν ὁ φρούραρχος Ἰωάννης Δημακόπουλος. Καὶ οἱ δύο τοὺς ἐθελοντές, ψυχὲς εὐγενεῖς καὶ γενναῖες, πού ἦρθαν νὰ βοηθήσουνε τὴν Κρήτη νὰ λευτερωθῇ. Στὴ θέα τοῦ ἐχτροῦ κανεὶς δὲ λιποψύχησε, κανεὶς δὲ δειλίασε. Μείνανε στὶς θέσεις τους, ἄντρες σωστοὶ καὶ Ἕλληνες. Δύο φορές τοὺς ἐξήτηξε ὁ Μουσταφὰς νὰ παραδοθῶνε, μὰ δὲν ἐπῆρε ἀπόκριση. Ἡ περήφανη ἀπάντησή τους ἦταν τὸ νουφεκίδι. Ὁ γούμενος Γαβριήλ, Κρητικάρης ἀντρεπωμένος ἐξέφρασε στὴ στιγμὴ τὴν ἀπόφασιν ὧν:

«Παιδιά μου, ἀδελφοί μου, γλυκύτερος καὶ δικαιότερος θάνατος δὲν ὑπάρχει ἀπὸ τὸ ν' ἀποθάνῃ κανεὶς ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατριδος. Παιδιά μου, κατὰ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον θάνατος δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ μετὰ θάνατον τοὺς οὐρανούς. Ἄς πολεμήσωμεν λοιπὸν ἡρωικῶς καὶ ἄς μεταβῶμεν εἰς τὸν Πλάστην μὲ καθαρὸν μέτωπον. Ζήτω ὁ πόλεμος, ζήτω ἡ ἐλευθερία».

Ἀμέσως ἐπῆρε τὸ λόγο ὁ φρούραρχος καὶ ἐπιβεβαίωσε ὅσα εἶπε ὁ Γαβριήλ. Ἡ φωνὴ του ἦταν ἀποφασιστικὴ, σταθερὴ, μαρτυροῦσε τὴν ἀκλόνητὴν θέλησιν ὧν νὰ πράξουν τὸ καθήκον τους:

«Θὰ πολεμήσουμε σὰν ἄντρες γιὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν πατρίδα ἐδῶ, πού μᾶς πολιορκήσανε οἱ Τούρκοι. Στὶς θέσεις σας πολεμιστές, στὶς θέσεις σας παιδιά:».

Ἡ μάχη δὲν ἄργησε νὰ φουντώσῃ. Οἱ γυναῖκες καὶ τὰ παῖδιά πηγαινοέρχονταν νὰ φέρουν τοὺς πολεμιστὰς τὰ χρειαζόμενα. Τὸ μοναστήρι: καὶ οἱ γύρω θέσεις πού κρατοῦσαν οἱ Κρητικοί, ὁ Ἀνεμόμυλος, οἱ Στάδλοι, τὸ Δραγατοκάλυθο, βαστοῦσαν γερὰ. Ἄν ἐρχόντανε βοήθεια θὰ τὰ ἐγάζανε πέρα. Τὸ ἀπόγευμα στείλανε γραφὴν στὸν Κορωναῖο νὰ προφτάσῃ:

«Ἐν τῇ μονῇ Ἀρκαδίου τὴν 8 Νοεμβρίου 1866, ὥρα 7 μ.μ. Κύριε Ἀρχηγέ, Εὐρισκόμεθα εἰς σιενὴν πολιορκίαν ἀπὸ τὸ πρῶν. Εἴμεθα δυνατοὶ καὶ δυνάμεθα ν' ἀνθέξωμεν ὅπως πρόει. Σᾶς παρακαλοῦμεν ὅμως νὰ μᾶς δώσητε τὴν βοήθειάν Σας τὴν ὁποίαν δὲν πιστεύομεν νὰ μᾶς ἀσπληθῆτε ποτέ. Σᾶς περιεμένομεν, Ἀρχηγέ μας, καὶ ὁ Θεὸς βοηθός. Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ ἱμῆματος Ρεθύμνης. Καθηγούμενος Γαβριήλ. Γ. Χαιρέτης. Γ. Α. Σαουνᾶτσος. Δ. Ν. Σκορδαλός. Ε. Μελισσώτης καὶ Γρηγόριος Πορτάλιος. Ὁ Φρούραρχος Ἀρκαδίου Ἰ. Δημακόπουλος. Οἱ καπεταναῖοι: Νικόλαος Βενιανάκης. Ἰωάννης Σωπασῆς. Μανόλης Παχλάς. Ἀναγνώστης Παπαδάκης. Ζαχαρίας Χαιρέτης. Χριστόδουλος Λαμουλάκης. Ἐμμανουὴλ Σκουλάς. Ἀντώνιος Κουτρούλης».

(Συνεχίζεται)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ

Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

407. Ἡ ἀκολουθία τῆς «ὕψωσης τῆς Παναγίας» ἐπιτρέπεται εἰς τὰ γυναικεῖα μοναστήρια ἐλλείποντος ἱερέως νὰ τελεσθῇ ἀπὸ τὴν καθ' ἡγουμένην τῆς Ἱ. Μονῆς; (Ἐρώτησις Ὁσιολ. Καθηγουμένης Εὐδοκίας).

Ἡ «ὕψωσις τῆς Παναγίας» στὸ τέλος τῆς τραπεζῆς στὰ μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὁρους δὲν γίνεται οὔτε ἀπὸ τὸν ἐφημέριο οὔτε ἀπὸ τὸν ἡγούμενο. Τὴν ὕψωσι κάνει ὁ τραπεζάρχης τῆς Μονῆς, ὄχι μόνο ἀπόντος ἡγουμένου ἢ ὅταν δὲν παρευρίσκονται ἱερεῖς, ἀλλὰ παρούσῃ καὶ ἡγουμένου καὶ ἱερέων. Τὴν ἰδίᾳ τάξιν τηροῦν καὶ γυναικεῖς μονές, ποὺ ἀκολουθοῦν τὸ τυπικὸ τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἡ «ὕψωσις τῆς Παναγίας» γίνεται καὶ ἐκεῖ ἀπὸ τὴν τραπεζάρισσα καὶ τὴν παρακολουθοῦν ἢ ἡγουμένη καὶ ὁ ἐφημέριος, ἂν τυχὸν παρευρίσκεται. Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ ὀρθό, ὄχι μόνο γιατί αὐτὸ ἀπαιτεῖ ἡ σεβασμία καὶ ἀκριβὴς τάξις τῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἀλλὰ καὶ γιατί αὐτὸ μαρτυρεῖ καὶ ἡ λειτουργικὴ μας παράδοσις.

Τὰ παλαιὰ Τυπικὰ καὶ Ὁρολόγια γράφουν ὅτι τὴν «ὕψωσι τῆς Παναγίας» κάνει ὁ «ταχθεὶς ἀδελφός» ἢ ὁ «ταχθεὶς μοναχός» ἢ ἀόριστα ὁ «μέλλων ὕψωσαι τὴν Παναγίαν». Ποτὲ δὲν λέγει ὅτι τὴν κάνει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ ἡγούμενος. Ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης στὸ θαυμασιὸν σχολιασμὸ τοῦ στὴν ἀκολουθία τῆς «ὕψωσης τῆς Παναγίας» (Διάλογος ..., κεφ. 357-359) λέγει ὅτι τὴν ὕψωσι κάνει «ὁ ἀναγνούς (κατὰ τὴν τράπεζαν) καὶ τὰ πνευματικὰ διακονήσας τοῖς ἀδελφοῖς» (Διάλογος ..., κεφ. 359). Κατὰ τὸν ἅγιον Μάρκο τὸν Εὐγενικὸ ἢ ὕψωσις γίνεται παρὰ τοῦ εἰς τοῦτο τετα-

γμένου (μοναχοῦ)» (Ἐξήγησις ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας).

Σύμφωνα λοιπὸν πρὸς τὰ ἀνωτέρω καὶ ἀντίθετα πρὸς ὅ,τι ὑπονοεῖ ὡς ὀρθὴ πράξι ἡ ἀνωτέρω ἐρώτησις, ἡ «ὕψωσις τῆς Παναγίας» στίς γυναικεῖς μονές πρέπει νὰ γίνεται ἀπὸ τὴν «εἰς τοῦτο τεταγμένην ἀδελφήν», τὴν τραπεζάρισσα ἢ τὴν ἀναγνώστρια, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν ἱερέα ἢ ἀπὸ τὴν ἡγουμένην.

Στὰ Εὐχολόγια μας ὑπάρχει εἰδικὴ ἀνεπτυγμένη «ἀκολουθία ὕψωσης τῆς Παναγίας, ὅταν μέλλει ἀποδημῆσαι τις ἐν ταξιδίῳ». Αὕτη τελεῖται ἀπὸ ἱερέα καὶ σχετίζεται μὲ τὴν ἀκολουθία τῆς «ὕψωσης τῆς Παναγίας» ποὺ γίνεται στὰ σπίτια κατὰ τίς ἡμέρες τῶν ἑορτῶν. Ἀλλὰ γι' αὐτὴν ἔχει υποβληθῇ εἰδικὴ ἐρώτησις καὶ θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ ἀργότερα.

408. Τὸ Ἱερατικὸν λέγει ἐν ἀρχῇ τῆς λειτουργίας: «Ἄπαντα τὰ τοῦ διακόνου (μὴ ὑπάρχοντος τοιοῦτου) τὰ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς ἐκτὸς τοῦ Ἐυλόγησον, δέσποτα». Τὸ «Καὶ ὦν ἕκαστος κατὰ διάνοιαν ἔχει καὶ πάντων καὶ πασῶν» τὸ λέγει ὁ ἱερεὺς, μὴ ὑπάρχοντος διακόνου, δοθέντος ὅτι ἡ ἐκφώνησις αὕτη εἶναι τὸ τέλος τῶν διπτύχων, τὰ ὁποῖα ὁ ἱερεὺς δὲν μνημονεύει; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Ἐλ. Πετριτσόπουλου).

Τὸ θέμα τῶν διπτύχων κατὰ τὴν εὐχὴ τῆς ἀγίας ἀναφορᾶς τῆς θείας λειτουργίας μᾶς ἀπασχολήσῃ ἐκτενῶς πρόσφατα ἐξ ἀφορμῆς μιᾶς παρεμφεροῦς ἐρωτήσεως (ὑπ' ἀριθ. 400). Ἐ-

κεῖ στὸ ζήτημα τῆς ἐκφωνήσεως ἀπὸ τὸν ἱερέα τῆς καταλήξεως τῶν διπτύχων («Καὶ ὦν ἕκαστος...»), στηριζόμενοι μάλιστα στὴν ἀνωτέρω ἀναγραφομένη τυπικὴ διάταξι τοῦ Ἱερατικοῦ, εἴχαμε λάθει τὴν ἀντίθετη ἀκριβῶς θέσι ἀπὸ ἐκείνη ποὺ διατυπώνει ἡ ἐρώτησις.

Ἀναγνωρίζουμε πὼς ὁ ἐρώτων ἔχει δίκαιον. Ἡ κατάληξις τῶν διπτύχων, ἐφ' ὅσον δὲν διαβάσσονται τὰ διπτύχα, εἶναι κατὰ τὸ λογικὰ ἀνακόλουθο — σὰν νὰ λέγαμε ἐκφωνήσι χωρὶς εὐχὴ (ἂν καὶ τέτοια παραδείγματα δὲν εἶναι σπάνια στὴ σημερινὴ μορφή τῶν ἀκολουθιῶν μας). Ἄν δὲν συλλειτουργῇ διάκονος δὲν ἀναγινώσκονται τὰ διπτύχα. Πὼς τότε νὰ λεχθῇ ἡ κατακλείδα τους; Ἴσως αὐτὸς νὰ εἶναι ὁ λόγος ποὺ παρὰ τὴν σχετικὴ (ἀναμφισβήτητα προχειρογραμμένη) τυπικὴ διάταξι τοῦ Ἱερατικοῦ οἱ περισσότεροι ἱερεῖς δὲν λέγουν τὸ «Καὶ ὦν ἕκαστος...», ἀκολουθοῦντες μᾶλλον μιὰ πρὸ ἀκριβῆ παράδοσι. Καὶ κατὰ ἄλλο τὸ «Καὶ ὦν ἕκαστος...» χωρὶς τὸ ρῆμα «μνησθῇ (Κύριε)» δὲν λέγει τίποτε.

Ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἐπιμείνουμε πὼς, παρ' ὅλα τὰ ἀνωτέρω, τὸ «Καὶ ὦν ἕκαστος...» πρέπει νὰ λέγεται ἀπὸ τὸν ἱερέα, ὅταν λειτουργῇ μόνος χωρὶς διάκονο, ἔστω καὶ ἂν δὲν προηγήθηκε ἡ ἀνάγνωσις τῶν διπτύχων. Ὁ ἱερεὺς ἔχει ἤδη ἀναγνώσει τὰ διπτύχα κατὰ τὴν προσκομιδὴ καὶ στὴν εὐχὴ τῆς ἀναφορᾶς ἔχει μνημονεύσει μερικὰ ὀνόματα «ὦν βούλεται» ζώντων καὶ τεθνεώτων. Κατ' αὐτὸ τὸν τρόπον, γράφαμε στὴ μνημονευθεῖσα ἀπάντησι, «προτρέπονται καὶ οἱ πιστοὶ νὰ μνημονεύσουν σὸν κατάλληλον χρόνον κατὰ διάνοιαν» τὰ προσφιλῶν πρόσωπα. Ἡ ἑλλειψις τοῦ ρήματος ἀναπληρῶνται ἀπὸ τὴν προηγουμένη ἐκφωνήσι, τῆς ὁποίας ἔρχεται σὰν συνέχεια: «Ἐν πρώτοις μνησθῇ, Κύριε, τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν... Καὶ ὦν ἕκαστος κατὰ διάνοιαν ἔχει καὶ πάντων καὶ πασῶν».

Ἀντώνιος Ἀναγνώστης Μαρτελάος

Τοῦ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Θ. ΠΡΙΝΤΖΙΠΑ

Στὰ 1754, ἓνα πρωῒν τοῦ Ἰουλίου, πέθαινε στὴ Ζάκυνθο ὁ ὀνομαστός ἀριστοκράτης παπᾶς Ἀντώνιος Μαρτελάος. Λίγες μέρες μετὰ, ἓνα πρωῒν τοῦ Αὐγούστου γεννιόταν τὸ μονάκριβο παιδί του, πού πρὸς χάρη τοῦ πεθαμένου πατέρα, πῆρε κι αὐτὸ τὸ ὄνομα Ἀντώνιος. Τὸ παιδί αὐτὸ ἐμελλε νὰ γίνεῖ ἡ πιὸ συζητημένη προσωπικότητα τοῦ τόπου του, κι ἀκόμη πιὸ πολὺ, νὰ μεταδώσει πνεῦμα καὶ φλόγα στοὺς συμπατριῶτες του. Πνεῦμα σὰν δάσκαλος, καὶ μάλιστα ἀπ' τοὺς πιὸ μορφωμένους, φλόγα σὰν ποιητής, πατριώτης, Φιλικός. Γιατὶ ὁ νεώτερος Ἀντώνιος Μαρτελάος εἶναι ἓνα ἀπ' τὰ ἱερὰ ὀνόματα, πού συγκροτοῦν τὸ τρανὸ συναξάρι τοῦ Γένους, ἓνας κρίκος τῆς ἀόρατης πατριωτικῆς αλυσίδας, πού συνδέει ὅλες τὶς εὐγενικὲς ἐκείνες ψυχὲς πού μετὰ τὸ λόγο καὶ τὴν πράξη προετοίμασαν τὴ λευτεριά τούτου τοῦ τόπου.

Ἀπὸ τὸν πατέρα του κληρονόμησε, ὅχι μόνο τὴν εὐγενικὴ καταγωγή, ἀλλὰ καὶ τὸ ζῆλο στὰ γράμματα καὶ τὸν πόθο γιὰ τὸ Θυσιαστήριο. Ἀπὸ νωρὶς εὐτύχησε νὰ μαθητεύσει κοντὰ σὲ σπουδαίους διδάχους πού ζοῦσαν στὸ νησί του. Τελευταῖος δάσκαλός του, πού τὸν μύησε στὰ ἀνώτερα μαθήματα, ἦταν ὁ Παναγιώτης Παλαμᾶς, πού μετὰ τὰ Ὀρλωφικά εἶχε καταφύγει στὴ Ζάκυνθο γιὰ νὰ σωθεῖ ἀπ' τὴ σφαγή. Παράλληλα μαθαίνει λατινικά, ἰταλικά καὶ γαλλικά. Ἔτσι ἀποκτᾷ τὸ γλωσσικὸ ὄργανο, τὸ μέσον, πού θὰ τὸν φέρεῖ σ' ἐπαφή μετὰ τὸ εὐρωπαϊκὸ πνεῦμα καὶ τὶς ἐπιστημονικὲς κατακτήσεις τῆς Ἑσπερίας.

Στὴν ἀρχὴ προσορίζεται γιὰ τὸ ἱερατικὸ ἀξίωμα. Γίνεται λοιπὸν Ἀναγνώστης, γιὰ νὰ προετοιμασθεῖ στὴν μεγάλη του ἀποστολή. Ὅσο ὅμως ὠριμάζει τόσο καὶ φοδᾶται τὶς εὐθύνες καὶ τὸ δῶρος τοῦ φαίνεται ἀσκήματο. Ἔτσι ἐγκαταλείπει κάθε παλιὸ ὄνειρο, μένει σ' ὅλη τὴ ζωὴ του μόνο ἀναγνώστης καὶ ἐπιδίδεται σὲ μιὰ ἄλλη ἀποστολή. Τὴν ἀγωγή τῆς ζακυνθινῆς νεολαίας. Ἰδρύει, μετὰ δικὰ του ἐξόδα, σχολεῖο ὅπου φοιτοῦν δωρεὰν τὰ παιδιά τῶν φτωχῶν, ἐνὼ δεχόταν χρήματα μόνο ἀπ' τοὺς πλούσιους μαθητές του. Τὸ σχολεῖο του γειτόνευε μετὰ τὸν ἰδιόκτητο Ναὸ τοῦ τῆς Ἀναλήψεως. Ἔτσι οἱ μαθητές του παρακολουθοῦσαν ὅχι μόνο τὰ μαθήματα στὸ σχολεῖο ἀλλὰ καὶ τὴ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Σιγά-σιγά ἀποκτᾷ μεγάλη φήμη, σὰν δάσκαλος, ὥστε μεταξὺ τῶν μαθητῶν του συγκαταλέγονται καὶ παιδιὰ ἐπιφανῶν συμπολιτῶν του. Ἀκόμη μαθητές του ὑπῆρξαν ὁ Δ. Σολωμός, ὁ Νικόλαος Οὐγὸς Φώσκολος, ὁ Δημήτριος Γουζέλης, τὰ παιδιὰ τοῦ φίλου του Θεοδώρου Κολοκοτρώνη καὶ.

Ἐνθουσιώδης πατριώτης, τόσο στὰ μαθήματά του, ὅσο καὶ στὰ κηρύγματά του προσπαθεῖ νὰ θεριέψει τὸν

πόθο τῶν συμπατριωτῶν γιὰ τὴν ἀνάστασι τοῦ ἔθνους. Ὅταν τὸν Ἰούλιο τοῦ 1797 τὰ Ἐπτάνησα κηριεύονται ἀπ' τὸ Βοναπάρτη, μετὰ τὴν κατάλυσή τοῦ Ἑνετικοῦ κράτους, ὁ Μαρτελάος ἐνθουσιάζεται, γίνεται ἄλλος ἄνθρωπος, ἀρχίζει νὰ ἐλπίζει, πὼς ὅπου νάναῖ οἱ Γάλλοι θὰ λευτερώσουν τὴν Ἑλλάδα. Γι' αὐτὸ πρωτοστατεῖ στὶς διάφορες ἐκδηλώσεις ὑπὲρ τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ ἀκόμη πιὸ πολὺ στρέφει τὴν Μοῦσα του σὲ ὕμνους θριαμβευτικὸς γιὰ τὸν Κορσικανὸ καὶ τὴν πατρίδα του:

Ὅθεν εἰσθε τῶν Ἑλλήνων
παλαιὰ ἀνδρειωμένα
κόκκαλα ἐσκορπισμένα
λάθετε τώρα πνοήν.

Στὲς φωνές τῆς σάλπιγγός μου
ὄχ τὸ μνημα ἀναστηθῆτε
καὶ τὸ γένος σας νὰ ἰδῆτε
εἰς τὴν πρώτην του τιμήν.

Ἄλλοῦ πάλι ξεσηκώνει τὸ λαὸ, νὰ μοιάσει μετὰ τοὺς Ἀεωνίδες καὶ τοὺς ἄλλους ἥρωες, ν' ἀποτινάξει τὰ δεσμά:

Τὰ ὅπλα ἄς λάβωμεν
ἄγωμεν πατριῶτες, ἄγωμεν!
Ἄς τρέξει καὶ ἀθῶον αἷμα
γιὰ τὴν ἐλευθεριά.

Οἱ Γάλλοι ὅμως, ὅπως εἶναι γνωστό, δὲν μένουν καὶ πολὺ στὰ Ἴονια καὶ ἄλλος ἀναλαμβάνει νὰ τὰ «προστατέψει». Εἶναι οἱ Ρῶσοι, πού γίνονται οἱ νέοι κυρίαρχοι. Ὁ Μαρτελάος γίνεται ὁ κυριότερος στόχος τοῦ νέου κατακτητῆ. Τόσο οἱ δημοκρατικὲς του ιδέες, ὅσο καὶ ὁ πόλεμος πού ἔκανε κατὰ τῶν εὐγενῶν, τὸν φέρνουν ἀντιμέτωπο μετὰ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς τάξεώς του, πού ἐξωργισμένοι κατὰ τοῦ κοινωνικοῦ ἀποστάτη, τὸν καταγγέλουν σὰν ἄθεο καὶ ἐπαναστάτη στὴ Ρωσικὴ ἐξουσία. Ὁ δάσκαλος ἀναγκάζεται νὰ φύγῃ ἀπ' τὸ νησί γιὰ νὰ σωθεῖ.

Ἀργότερα, θὰ γυρίσει στὴ Ζάκυνθο, ἐπὶ Ἀγγλοκρατίας, θὰ γίνῃ Φιλικός καὶ θ' ἀρχίσει νὰ ἐργάζεται μετὰ ὁρμή γιὰ ἓνα συγκεκριμένο πλὴ ἐθνικὸ σκοπὸ. Τὴν Ἐπανάστασι.

Καὶ ἐνὼ ζοῦσε σὲ μιὰ ἡρεμία καὶ μετὰ τὴν ἐλπίδα φωλιασμένη στὴν καρδιά, ἔρχεται ἓνα γεγονός νὰ σκάψῃ βαθειὰ τὴν υγεία του καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ μέχρι τὸ θάνατο.

Συνέχεια στὴ σελ. 253

“ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΚΕΣ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ,, (SCRUPULE)*

Μετάφραση από τὰ Γαλλικὰ δ. ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΖΗΣΙΜΟΥ
Θεολόγου - Ψυχιατροκοινωνικῆς Λειτουργοῦ

Στὴν περίπτωσιν τῆς λεπτολογίας αὐτῇ ἡ διαταραχὴ δὲν εἶναι γενικὴ καὶ ὁ ἀσθενὴς δὲν χάνει τὴν ἐπαφὴν τοῦ μὲ τὴν πραγματικότητα. Στὴν πράξιν δὲν εἶναι εὐκόλο πάντα νὰ διαπιστώσουμε τὴν διαφορὰ, σὲ μερικὲς δὲ περιπτώσεις ἡ λεπτολογία δίνει τὴν θέσιν τῆς στὴ σχιζοφρένεια.

II. ΤΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ Ἡ ΑΡΧΗ ΤΟΥΣ.

1) Φυσιολογικὰ φαινόμενα.

Πρέπει ν' ἀναφέρουμε πρὶν ἀπ' ὅλα:

- α) Μία γενικὴ ἀδυναμία τῶν νεύρων, ποὺ ἐκδηλώνεται μὲ πονοκεφάλους, ἀϋπνία καὶ μίαν μεγάλη κόπωση.
- β) Διαταραχὲς τῆς πέψεως, ποὺ ἐκδηλώνονται μὲ πόνους στὸ στομάχι καὶ μὲ μίαν ἐπίπονη δυσκοιλιότητα.
- γ) Διαταραχὲς τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, ποὺ ἐκδηλώνονται μὲ σφυγμὸ ὄχι κανονικόν, ἀνώμαλη πίεση, σφύξεις κ.λ.π.

2) Ψυχικὰ φαινόμενα.

- α) Κυριολεκτικὰ ἔμμενες ιδέες.
- β) Τρομάρες.
- γ) Μία φυσικὴ ἀδυναμία, μὲ μίαν ἀνάγκην προστασίας καὶ σιγουρίας.

Δὲν συμφωνοῦμε μὲ τὴν παρουσίαν ἀληθινῶν παραισθήσεων σ' αὐτοὺς μὲ περιδεὴ συνείδηση. Μερικοὶ συγγραφεῖς ὁμιλοῦν γιὰ ψευδοπαραισθήσεις.

3) Ἀρχὴ αὐτῶν τῶν φαινομένων.

Σὲ ποίῳ ἀπ' αὐτὰ τὰ φαινόμενα ν' ἀποδώσει κανεὶς μίαν κύριαν σπουδαιότητα;

Τὰ συνοψίζουμε σὲ τρεῖς ὁμάδες. Ἔτσι μὲ βάση αὐτὴ τὴ διαίρεση, μποροῦμε νὰ διακρίνουμε τρεῖς θεωρίαι:

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 220 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους.

Τὴν νοησιαρχικὴν, τὴν τῶν συγκινησιακῶν παράγοντων καὶ τὴν ψυχασθενικήν, ποὺ ἡ κάθε μία ἀπ' αὐτές, ἀποδίδει στὴ μία ἢ στὴν ἄλλη ὁμάδα μίαν πρωταρχικὴν σημασίαν.

α) Ἡ νοησιαρχικὴ θεωρία.

Σύμφωνα μὲ τὴν θεωρίαν αὐτὴν, οἱ ἔμμενες ιδέες θεωροῦνται ὡς τὸ κύριον στοιχεῖον τῶν συνειδησιακῶν ἀνησυχιῶν. Τὰ ἄλλα φαινόμενα (ὁ φόβος, τὰ τίς, τὸ αἰσθημα τῆς ἀνασφάλειας, κ.λ.π.), ἔρχονται σὲ δευτέρῃ θέσιν, ἔχοντας μὲ τίς ἔμμενες ιδέες μίαν κοινὴν ἀρχήν.

Ὑπερασπίζονται τῆς θεωρίας αὐτῆς, μεταξὺ ἄλλων, εἶναι οἱ: Delasiauve, Peisse (1854), Griesinger (1886), V. Westphal (1872), Meynert (1877), Buccola (1880), Tamburini, Hack Tuke (1894), Magnan et Legrain (1885).

Σήμερα ἡ θεωρία αὐτὴ ἔχει τελείως ἐγκαταλειφθεῖ καὶ οἱ ἔμμενες ιδέες δὲν θεωροῦνται ὡς κάτι τὸ οὐσιώδες στὶς συνειδησιακὰς ἀνησυχίας.

β) Ἡ θεωρία τῶν συγκινησιακῶν παράγοντων.

Ἡ θεωρία αὐτὴ ὡς κύριον φαινόμενο προτείνει μίαν διαταραχὴν στὸ συναισθηματικὸν τομέα καὶ κυρίως στὰ αἰσθήματα τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀγωνίας, ἀπὸ τὰ ὅποια ἐκπηγάζουν ὅλα τὰ ἄλλα φαινόμενα καὶ εἰδικώτερα οἱ ἔμμενες ιδέες.

Μεταξὺ τῶν ὑπερασπιστῶν αὐτῆς τῆς θεωρίας ἀναφέρονται οἱ: Jastrowicz, Sander et Berger, ποὺ τὸ 1877 πολέμησαν τὴν θεωρίαν τοῦ Westphal· ἔπειτα οἱ: Legrand du Saulle (1877), Brosius, Wille, Wernicke, Kraft-Ebing, Friedenreich (1887) Hans Kann, Schule, Fere (1892), Dallemagne (1895), Seglas (1895), Ballet, Pitres et Regis (1897).

Ὁ Freud ἐρμηνεύει αὐτὴ τὴν ἀγωνιώδη κατάστασιν μὲ μίαν βίαιην ἀπόθῃση.

Καὶ ἡ θεωρία αὐτὴ δὲν εἶναι περισσότερο ἱκανοποιητικὴ· δὲν ἀληθεύει ὅτι ὁ φόβος προξενεῖ πάντα τίς

ἀμφιβολίες και τις ἔμμενες ιδέες σὲ ἄτομα μὲ περιδεή συνείδηση. "Ἀλλωστε συναντοῦμε αὐτὲς τις συναισθηματικὲς καταστάσεις, ὅχι μόνο μέσα στὴ λεπτολογία, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλες νευρωτικὲς καὶ ψυχικὲς παθήσεις.

γ) Ἡ ψυχασθενικὴ θεωρία.

Ἡ θεωρία αὕτῃ ἐξηγεῖ καὶ θεωρεῖ τὴν λεπτολογία ὡς μία εἰδικὴ μορφή τῆς ψυχασθενείας. Ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν ψυχικὴ ἀδυναμία τῆς προσωπικότητος καὶ συνδέει σ' αὐτὴν ὅλα τὰ ἄλλα φαινόμενα.

Αὐτὴν τὴν θεωρία εἶχε συστηματικὰ ἐπεξεργασθεῖ ὁ Pierre Janet. Ἀκολούθησαν οἱ Eymieu, Gemelli, Dimmler, Mayer, Jud καὶ πολλοὶ νεώτεροι ψυχίατροι. "Ἄν καὶ οἱ συγγραφεῖς αὐτοὶ διαφωνοῦν μὲ ὠρισμένα σημεῖα, ἐν τούτοις συμφωνοῦν πάνω στὴ βασικὴ θεωρία.

Ἡ θεωρία τοῦ Janet στηρίζεται σὲ δύο βασικὰ δεδομένα: Τὸ πρῶτον εἶναι μία διαταραχὴ μέσα στὴν ἱεραρχία τῶν ψυχικῶν φαινομένων καὶ τὸ δεύτερο μία πτώσις τῆς ψυχικῆς ἐντάσεως.

Ἡ ἱεραρχία τῶν ψυχικῶν φαινομένων — ποὺ φανερώνει τοὺς βαθμοὺς καὶ τὶς σχέσεις τῶν διαφόρων ψυχικῶν λειτουργιῶν τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος — ἔχει διαταραχθεῖ στὸ ἄτομο μὲ περιδεή συνείδηση. Ἐνῶ ἡ λειτουργία ὠρισμένων ψυχικῶν ὀργάνων τοῦ σώματος αὐξάνεται, παρατηρεῖται μία ἐλάττωσις τῆς ψυχικῆς ἐνεργείας στὴν λειτουργία ἄλλων ὀργάνων. Ἡ συνείδησις τῆς εὐαισθησίας ἐλαττοῦται διαδοχικὰ καὶ ἡ προσοχὴ κάμπτεται μέχρι διασκορπισμοῦ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, δημιουργεῖται

γεῖται μία ἐλάττωσις τῆς ψυχικῆς ἐντάσεως, ποὺ δημιουργεῖ στὸ θῦμα μία αἰσθησιὴ ἀδυναμίας. Οἱ μεταβολὲς αὐτὲς στὸν ψυχικὸ τομέα δημιουργοῦν τὶς ἔμμενες ιδέες, ποὺ μὲ τὴ σειρά τους ἀποκαλύπτουν μία ψυχικὴ ἀδυναμία, μία ψυχασθενεία.

Ὁ Gemler συμμερίζεται τὶς ιδέες ποὺ προαναφέραμε καὶ θεωρεῖ τελείως χαρακτηριστικὸ τῆς λεπτολογίας τὴν ψυχικὴ ἀδυναμία, τὴν ἐλάττωσις τῆς ψυχικῆς ἐντάσεως.

Ὁ Dimmler κρίνει ὅτι ἡ ψυχικὴ ἀδυναμία δὲν ἔγκειται τόσο στὴν ἀνικανότητα νὰ ἀντιδράσει κανεὶς ὀλοκληρωτικὰ σ' ἓναν εὐαίσθητο ἐρεθισμό, ὅσο στὴν ὑπερευαίσθησία τοῦ συγκινησιακοῦ τομέως. Προσεγγίζει ἔτσι τὴ λεπτολογία πρὸς τὴ νευρικότητα.

Ὁ Eymieu ζητᾷ τὴν πραγματικὴ αἰτία τῶν εἰδικῶν καὶ ἀντικανονικῶν αἰσθήσεων στοὺς ἀνθρώπους μὲ περιδεή συνείδηση, ὅχι τόσο μέσα σ' αὐτὸν τὸν ἴδιο τὸν ὀργανισμό, ὅσο στὸν τρόπο ποὺ ἀντιδρῶν. Μὲ ἄλλα λόγια, δὲν πρόκειται — κατὰ τὴ γνώμη του — γιὰ ἓνα ὀργανικὸ ἐλάττωμα, ἀλλὰ μᾶλλον γιὰ μιὰ λειτουργικὴ διαταραχὴ. Ἡ ἰδιόρρυθμη κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου μὲ περιδεή συνείδηση, δὲν ὀφείλεται σὲ μιὰ ἀρνητικὴ ἐπ' αὐτοῦ ἐπίδραση τῆς πραγματικότητος, ἀλλὰ σὲ μιὰ ὠρισμένη ἀνικανότητα καὶ ἀδυναμία τοῦ ἀτόμου νὰ ἀντιδράσει στὴν πραγματικότητα. Ἡ θέλησίς του εἶναι χαλαρὴ καὶ νωθρή, πράγμα ποὺ ἀποτελεῖ τὸ μεγάλο ἐμπόδιο τῆς θεραπείας του.

(Συνεχίζεται)

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΑΡΤΕΛΑΟΣ

Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 251

"Ἐνα περιστατικὸ, ποὺ ἐκμεταλλεύθηκαν οἱ πολιτικοὶ τοῦ ἀντίπαλοι, ἦταν ἡ αἰτία ὅλου τοῦ κακοῦ. Ὁ Μαρτελάος, ἀκραϊκὴς ὀρθόδοξος, ἀπὸ τὸν Ἰμβρινα ἐξεφώνησε δύο λόγους κατὰ τῆς Βῆλικῆς Ἐταιρείας καὶ τῆς μεταφράσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ὁριμτικὸς ὅπως πάντα, ἀλλὰ καὶ ἀσυνθηκολόγητος σὲ θέματα θρησκευτικά, μίλησε μὲ ἰδιαίτερη ἐξέλιξη. Τότε δρέθηκαν συμπατριῶτες του, ἴσως εὐγενεῖς ποὺ ἐδλεπαν νὰ ἀποκτᾷ πάλι ὁ δάσκαλος τὴν παλιά του αἴγλη, νὰ τὸν καταγγείλουν στὸν Ἀγγλο Ἀρμοστή, σὴν ὕδριστὴ τῆς Ἀγγλίας, ἐπαναστάτη κ.λπ. Εὐτυχῶς ὁ Ζακυνθιὸς πρωτόπαπας Γεώργιος Γαρζώνης, φίλος τοῦ Μαρτελάου, κατόρθωσε νὰ πείσει τὴν Προστασία, ὅτι οἱ κατηγορίες αὐτὲς ἦταν ἀύστατες συκοφαντίες ἐχθρῶν τοῦ ἱεροκήρυκα. Ὑπεστηρίξε, λοιπόν, ὅτι καλὸ θὰ ἦταν νὰ συσταθεῖ ἐπιτροπὴ, ποὺ θὰ ἐξέταζε τοὺς λόγους καὶ ἂν ἀποδειχθεῖ ἔνοχος νὰ τιμωρηθεῖ. Πρᾶγμα, ποὺ δέχθηκαν οἱ Ἀγγλοὶ. Συστάθηκε, λοιπόν, μιὰ ἐπιτροπὴ, ποὺ θέλοντας νὰ προστατεύσει τὸ δάσκαλο ἐβγαλε τὸ πόρισμα, ὅτι οἱ λόγοι δὲν εἶχαν

τίποτα τὸ ὕβριστικὸ ἢ στασιαστικὸ, ἀλλὰ ἦταν ἀνάξιοι προσοχῆς, «διότι ἐστεροῦντο τοῦ κοινοῦ νοῦ». Τὴν προσβολητικὴ αὐτὴ γνωμοδότηση σὴν τὴν ἔμαθε ὁ φιλότιμος Μαρτελάος ἀσθένησε μέχρι θανάτου. Ὡστόσο ἔχοντας ἐπίγνωση τῆς ἀξίας τους καὶ τῆς ὀρθοδοξίας τους, στέλνει τοὺς λόγους στὸ Πατριαρχεῖο καὶ ζητᾷ νὰ γνωματεύσει ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἂν αὐτοὶ εἶναι προϊόντα ἐνὸς ἐλαφρόμυαλου. Ὁ Πατριάρχης Κύριλλος ὁ ΣΤ', ποὺ εἶναι ὁ ἀποδέκτης, ἀπαντᾷ μὲ τὰ πιὸ καλὰ λόγια καὶ τοῦ εὐχεταὶ νὰ συνεχίσει μὲ τὸν ἴδιο ἐνθουσιασμό νὰ ὑπερασπίζεται τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ ἀπάντησις αὐτὴ τοῦ ἔδινε θαθεῖα ἱκανοποίηση. Δυστυχῶς ὅμως ἡ εὐαρέσκειαν τοῦ Πατριάρχου δὲν μποροῦσε νὰ ἀνορθώσει καὶ τὴν κλονισμένην πιά ὑγείαν τοῦ Μαρτελάου. Στις 20 Νοεμβρίου 1819 ὁ δάσκαλος, ὁ ποιητής, ἄφηκε τὸν μάταιο κόσμον. Ἐτσι ἔκλεισε μιὰ ζωὴ ἀφιερωμένη στὸν Ἀγῶνα γιὰ τὴν πατρίδα. Καὶ ἔκλεισε λίγο πρὶν δεῖ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Γένους, τὸ «Ποθοῦμενον» τῆς ψυχῆς του.

Τὸ νόημα τῆς Σαρακοστῆς.

ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ἐφορῶν, μὲ πρῶτες τὶς Δεσποτικὰς καὶ τὶς Θεομητορικὰς, προηγείται πολυήμερη νηστεία. Ἡ μεγίστη διάσκεψις τῆς, ὅπως γὰρ τὸ Πάσχα καὶ τὰ Χριστούγεννα, εἶναι σαράντα μέρες (Σαρακοστή). Στὴ δευτέρα ἀπ' αὐτῆς, εἰσερχόμεσθε ἀπὸ τὸν τρέχοντα μήνα.

Ἡ νηστεία εἶναι μία περιόδος προετοιμασίας πού, μαζὶ μὲ τὴν προσέλευση τῶν πιστῶν σὲ Μυστήριον τῆς Ἰ. Ἐξομολόγησεως, ἀνοίγει τὸ δρόμον γιὰ τὴν ἄξια συμμετοχὴ στὴ σχετικὴ ἐφορτῇ. Νηστεύοντας γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τῆς, γινόμαστε πὺδ ἱκανοὶ νὰ γενθούμε πνευματικὰ τὴ χαρὰ πού, μὲς ἀπὸ τὴ λατρεία, μᾶς περιμένει κατὰ τὴν εὐσημη αὐτὴν ἡμέρα.

Εἶναι τὸ νόημα καὶ τῆς Σαρακοστῆς τῶν Χριστιογεννῶν. Ἡ πείρα μαρτυρεῖ δι, στὴν ἐποχὴ μας, λίγοι εἶναι ὅσοι Χριστιανοί, ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμα τῶν ἀλλοτινῶν γενεῶν, τηροῦν αὐτὴ τὴ νηστεία. Τὸ φαινόμενο ὀφείλεται σὲ πολλοὺς λόγους. Ἐνας, δίχως ἄλλο, εἶναι καὶ ἡ ἑλλειψη διαφωτισμοῦ τοῦ πληρώματος γύρω ἀπ' αὐτὸ τὸ νόημα ἐκ μέρους τῶν ποιμένων του. Ἄν τὸ πλῆρωμα συνειδητοποιῶσε τί σημαίνει νὰ προετοιμάζεται ψυχικὰ καὶ ἔτσι γιὰ τὴ Θεία Λειτουργία πού τελεῖται τὴν 25ῃ Δεκεμβρίου, θὰ ἦταν ἀσφαλῶς λιγότεροι ὅσοι παραθεωροῦν τὴν ἀνάγκη ἀποχῆς ἀπὸ ὀρισμένα ἐδέσματα κατὰ τὸ διάστημα τῆς Σαρακοστῆς. Καὶ ἄλλοι θὰ νήστειαν πὺδ πολλὰς μέρες ἀπ' ὅ,τι συνηθίζον ὡς ἰώρα.

Οἱ ἐνοριακοὶ ποιμένες ἄς μὴ παραλείψουν ἐφέτος, ἀπὸ τὸν ἄμβωνα καὶ μὲ κατ' ἰδίαν νουθεσίες, νὰ φέρουν τὶς ψυχὰς τοῦ ποιμνίου τους στὴν συναισθησὴ αὐτοῦ τοῦ χρέους κάθε πιστοῦ ὀρθοδόξου.

Στὸν ἴδιο ἀστερισμό.

ΣΤΗ ΝΟΗΤΗ Πούλια τῶν Καππαδοκῶν Πατέρων, ἀνήκει καὶ ὁ Ἅγιος Ἀμφιλόχιος, ἐπίσκοπος Ἰκονίου. Δὲν ἔχει τὴ λάμψη ἄλλων ἁστρον τῆς, ὅπως ὁ Μ. Βασίλειος ἢ οἱ δύο Γρηγόριοι, ὁ Νᾶσιανζηνός καὶ ὁ Νύσσης. Τὸ ἴδιο ποιητικὰ φῶς ἐκπέμπει ὅμως καὶ αὐτός, κατὰ τὸ πλῆγμα τῶν αἰώνων. Μὲ τὸν ὅσιο θίο του. Μὲ τὸ ποιμαντικὸ του ἔργο. Καὶ μὲ τὶς λιγοστὲς πλὴν τόσο ὡραῖες συγγραφές του.

Τὸν γέννησε καὶ τὸν χάρισε στὴν καθόλου Ἐκκλησία, ὅπως ἐκείνους καὶ ἄλλους μεγάλους φωστῆρες τῆς τρισηλίου Θεότητος, ἡ εὐλογημένη ἐλληνικὴ Ἀνατολή. Εἶναι ἐπίσης, ὅπως ἐκεῖνοι, ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀθάνατους Διδασκάλους τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐμπνέοντας, στηρίζοντας στὴν πίστι καὶ ὁδηγώντας σὲ

σωτήριες νομῆς τὶς γενεὲς τῶν ψυχῶν.

Τιμᾶμε τὴ μνήμη του σὶς 23 τοῦ μηνός.

Ποιὸς ἀμφιβάλλει;

ΓΡΑΦΕΙ κάποιον ἕνα διακεκριμένος σύγχρονός μας ὀρθόδοξος θεολόγος: «Ἡ Γραφή, γιὰ κάθε πιστὸ μέλος τῆς Ἐκκλησίας μας, εἶναι ἕνα χρυσωρυχεῖο, πὺδ δὲν ἐξαντλεῖται ποτέ. Μιὰ σχολή, ἀπ' ὅπου δὲν εἶναι δυνατὸ ν' ἀποφοιτήσῃ κανεὶς. Ἐνας ὠκεανός, πὺδ δὲν ἀδειάζει. Μιὰ τροφή, πὺδ χορταίνει, ἀλλὰ δὲν φέρνει κορεσμό. Ἐνα νερό, πὺδ ξεδιψᾷ, ἀλλὰ γίνεται ὁλόενα πὺδ λαχταριστό, πὺδ ποθεῖν, πὺδ ἀναγκαῖο. Γιὰ τὸν ἱερέα εἰδικὰ, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι κάτι ἀκριβὸ καὶ τόσο ἀπαραίτητο, ὅπως ἀκριβῶς τὸ δείχνει τὸ Ψαλτήρι: “Ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων σου ἐτέρεψθην ὡς ἐπὶ παντὶ πλούτῳ. Ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδολεσχῶ καὶ κατανόησω τὰς ὁδοὺς σου. Ἐν τοῖς δικαίωμασί σου μελετήσω, οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν λόγων σου”».

Στοὺς δύσκολους καιροὺς μας, αὐτὴ ἡ ὑπόμνηση εἶναι πὺδ χρήσιμη. Γιατί ποιὸς ἀμφιβάλλει δι ὅσο πὺδ πλούσιοι σὲ οἰκειότητα μὲ τὴ Βίβλο εἶναι οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, τόσο ἀποδοτικότεροι θ' ἀποδείχθουν σὲ ἔργο πὺδ ἐπιτελοῦν γύρω ἀπὸ τὸ λιμώτιοντα ἔναντι τῆς οὐράνιας τροφῆς ἄνθρωπο, ὅπως εἶναι ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας;

Ὁ Πρωτόκλητος.

ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ μέρα τοῦ Νοεμβρίου, στολίξει, ὀλοφώτεινο πετράδι, τὸ ὄνομα τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα. Εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς πὺδ μεγάλες μορφές τοῦ ἀρχαίου Χριστιανισμοῦ. Ὁ πρῶτος καλεσμένος ἀπὸ τὸ Χριστὸ σὲν ἱερὸ ὄμιλο τῶν Δώδεκα Μαθητῶν.

Ὑπῆρξε καὶ αὐτός, ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀρχικοὺς μεταδότες τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς στὴν οἰκουμένη.

Μὲ τὸ Γένος μας, τὸν συνδέουν, ἰδιαίτερα, τρία στοιχεῖα.

Ὅτι εἶναι ὁ φυτευτὴς καὶ προστάτης, στὴ διαδρομὴ τῶν χρόνων, τοῦ σεπιοῦ κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὅτι κήρυξε καὶ ἄθλησε στὴ χώρα μας, ἐπιστρέφοντας τὸ θίο μαρτυρικὰ ἐδῶ.

Καὶ τὸ δι δὲν εἶχε ἐβραϊκὸ, ἀλλὰ ἐλληνικὸ ὄνομα. Τὸ ὄνομα Ἀνδρέας. Πὺδ τὸ ἐπαλήθευσε μὲ τὴν ἀνδρεία ζωὴ του καὶ προσφορά τοῦ αἵματός του, σὰν Ἀπόστολος καὶ σὰν Μάρτυρας.

Δίκαια λοιπὸν ὁ λαὸς μας τὸν τιμᾷ μὲ ὀλόκαρδη ἀφοσίωση.

“Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΝΙΚΗ
ΛΕΥΤΕΡΙΑ

ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ

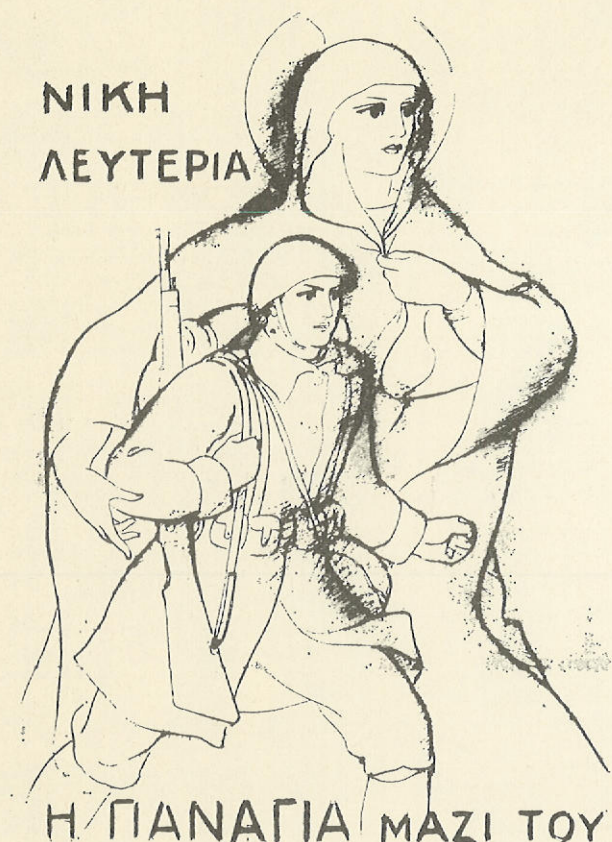
ΤΟΥ ΣΑΡΑΝΤΑ,,

“Αγνωστες πτυχές

και αδιάψευστα

τεκμήρια

για την προσφορά Της.

Τὸν περασμένο μήνα κυκλοφόρησε ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «Ἀτλαντὶς» τὸ νέο βιβλίο τοῦ συγγραφέα κ. Ἰ. Μ. Χατζηφώτη «Ἡ Ἐκκλησία στὸν Ἀγώνα τοῦ Σαράντα», μὲ τὸ ὁποῖο καλύπτεται ἓνα σημαντικό κενὸ στὴ βιβλιογραφία τῆ σχετικῆς μὲ τὴν ἐθνικὴ προσφορά τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὅπως σημειώνει στὸν πρόλογο τοῦ βιβλίου ὁ Μαι. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ:

«Ἡ σημαντικώτατη αὐτὴ προσφορά τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ ὁποία οὐδέποτε ἀπουσίασε ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας, δὲν εἶχε σημασιολογηθῇ μέχρι σήμερον δεόντως, οὔτε εἶχε ἱστορηθῇ ἀρκούντως. Κατὰ καιροὺς μόνον προεβάλλοντο περιστασιακῶς λεπτομέρειαι τινες».

Τὸ κενὸ αὐτὸ ἦλθε νὰ πληρῶσῃ τὸ νέο βιβλίο τοῦ κ. Χατζηφώτη. Ἔρευνα μαζὶ καὶ σύνθεση. Ἀναδίφηση καὶ ἀξιολόγηση. Ἀρχεαὶκή μελέτη καὶ προβολὴ τῆς σπουδαιότητος καὶ ἀποφασιστικῆς συμβολῆς τῆς Ἐκκλησίας μας στὴν εὐδόωση τοῦ ἀμυντικοῦ πολέμου τοῦ Σαράντα. Τεκμηριωμένο, ὑπεύθυνο, μεθοδικό, τὸ βιβλίο καταπλήσσει μὲ τὸν

πλοῦτο τῶν λεπτομερειῶν του καὶ τὰ ἀγνωστα στοιχεῖα ποὺ φέρνει στὸ φῶς.

Μετὰ ἀπὸ μιὰ γενικὴ εἰσαγωγὴ μὲ τὸν τίτλο «Οἱ Ἱταλοὶ ὁρμοῦν στὰ ἑλληνικὰ χῶματα», ἐξετάζεται διεξοδικὰ ὁ ρόλος τῆς Ἱεραρχίας. Τὸ πρῶτο αὐτὸ μέρος τοῦ βιβλίου περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς κεφάλαια: Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρύσανθος, Τὸ Ἱερὸ Ἰδρυμα Εὐαγγελιστρίας Τήνου καὶ ἡ προσφορά του στὸν Ἀγώνα, Κοινωνικὴ Μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας (Πρόνοια Στρατευομένων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν) καὶ Συναγερμὸς στὰ μετώπισθεν - Οἱ Ἱεράρχες στὸ μέτωπο.

Τὸ δεύτερο μέρος τοῦ βιβλίου εἶναι ἀφιερωμένο στοὺς Στρατιωτικούς Ἱερεῖς καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ κεφάλαια: Θεῖες λειτουργίες στὸ μέτωπο, Ἀγωνιστὲς μετέπειτα κληρικοί, Ἡ προσφορά σὲ αἷμα, Ἡ δράση τῶν ἀπλῶν ἱερέων.

Τὸ τρίτο μέρος τοῦ βιβλίου ἀναφέρεται στὴν πίστη Λαοῦ καὶ Στρα-

τοῦ καὶ τὸ ἀπαρτίζουν τὰ ἐξῆς κεφάλαια: «Μᾶς βοηθεῖ ἡ Παναγία», Οἱ Ἑλληνες προσεύχονταν, Ἡ συμβολὴ τοῦ Τύπου στὴ θρησκευτικὴ ἔξαρση, Ἡ Παναγία στὴ λόγια καὶ δημώδη ποίηση τοῦ '40. Σὲ ἐπίμετρο δημοσιεύεται ἀνέκδοτο κείμενο τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Ἀργολίδος κ. Χρυσοστόμου, ποὺ πῆρε μέρος ὡς Στρατιωτικὸς Ἱερέας στὸν Πόλεμο μὲ τὸν τίτλο «Ὀλίγα τινα ἀπὸ ὅσα ἔζησα εἰς τὴν Ἀλβανίαν κατὰ τὸν ἐλληνοϊταλικὸν πόλεμον τοῦ 1940».

Τὸ βιβλίο περιλαμβάνει ἀκόμη εὐρετήριο ὀνομάτων καὶ φωτογραφικὸ παράρτημα μὲ ἀνέκδοτες καὶ σπάνιες φωτογραφίες ἀπὸ τὴ δράση τῶν Στρατιωτικῶν Ἱερέων τὸ Σαράντα. Πρόκειται γιὰ μιὰ μεστή καὶ οὐσιαστικὴ μελέτη, πρωτότυπη, ἐποπτικὴ, ὅπου συνταιριάζονται ἡ ἱστορικὴ διερεύνηση μὲ τὴ λογοτεχνικὴ πνοὴ καὶ γλαφυρότητα, μιὰ δικαίωση τῆς ἐθνικῆς προσφορᾶς τῆς Ἐκκλησίας μας.

Φς

ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΟΜ.Σ.Ι.Ε.

Τὰ δύο ἔγγραφα πού κοινοποίησε ὁ ὑπουργὸς Προεδρίας Κυβερνήσεως γιὰ θέματα τῶν ἱεροψαλτῶν (γράφαμε στὸν «Ἐφημέριο» τῆς 15ης Ὀκτωβρίου), ὅπως ἦταν φυσικὸ προκαλέσαν ἀνασπάτωση στὸν ἱεροψαλτικὸ κόσμον καὶ τὴν ἀμεση κινήσει τῆς διοικήσεως τῆς Ὁμοσπονδίας Συλλόγων Ἱεροψαλτῶν Ἑλλάδος (Ο.Μ.Σ.Ι.Ε.). Τὴν 14η Ὀκτωβρίου ἡ Διοίκησή της ἐπισκέφθηκε τὸν Μακ. Πρόεδρο τῆς Ἱ. Συνόδου (πού συνεδρίαζε) Ἀρχιεπίσκοπο κ. Σεραφεὶμ καὶ τὸν ἐνημέρωσε σχετικὰ. Ὁ Μακ. ἀνέθεσε ἀμέσως στὸν Εἰδικὸ Σύμβουλο τῆς Ἐκκλησίας κ. Γ. Λιλαῖο νὰ μελετήσει τὸ θέμα καὶ νὰ εἰσηγηθεῖ γιὰ τὸ πρακτέον.

Ἱεροψαλτικοὶ κύκλοι σχολιάζοντας τὰ ὑπουργικὰ αὐτὰ ἔγγραφα ἐξέφραζαν τὴν ἀπορία πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ρυθμίζονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο θέματα γιὰ τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν πολλὲς θετικὲς ἀποφάσεις Ἀνωτάτων Δικαστηρίων.

Ὑπενθυμίζουμε σχετικὰ μία ἐντελὴς πρόσφατη τοῦ Ἑλεγκτικοῦ Συνεδρίου (ἀρ. 537)82), τὸ ὁποῖο μὲ ἀφορμὴ προσφυγῇ ἱεροψαλτοῦ κατὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 1112)80 ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Ἑλέγχου Πράξεων Κανονισμοῦ Συντάξεων τοῦ Γ.Λ. Κράτους, ἔκρινε ὅτι «ἡ παρασχεθεῖσα προγενεστέρᾳ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ἐκκαλοῦντος ὡς ἱεροψαλτοῦ εἶναι ὅπωςδήποτε ὑπολογιστέα ὡς συντάξιμος καὶ προδήλως προσμετρητέα εἰς τὴν λοιπὴν συντάξιμον ὑπηρεσίαν του...» καὶ «συνεπῶς ἡ τὰ ἐναντία ἀποφνημαμένη Ἐπιτροπὴ Ἑλέγχου... ἐσφαλμένως ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμοσε τὸ ἀρθρον 6 τοῦ Ν. 955)79».

ΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ

ΝΑ ΔΙΑΜΕΝΟΥΝ

ΣΤΙΣ ΕΝΟΡΙΕΣ ΤΟΥΣ

Ὡς «σοβαρὰν κανονικὴν καὶ ὑπηρεσιακὴν ἀταξίαν» χαρακτηρίζει ἡ Δ. Ἱερὰ Σύνοδος τὸ γεγονός, «ὅτι ὠρισμένοι αἰδес. ἐφημέριοι, κυρίως τῆς ὑπαίθρου, διαμένουν ὅχι εἰς τὰς ἐνορίας των, ἀλλὰ μακρὰν ἀπὸ αὐτάς, ἀπομακρυσμένοι καὶ ἀποκομμένοι ἀπὸ τὸ λογικὸν ποιμνίον των».

Γιὰ νὰ ἐκλείψει ἡ ἀταξία αὕτη, ἡ Ἱ. Σύνοδος ἔστειλε στοὺς Σεβ. Μητροπολίτες τὴν ὑπ' ἀρ. 2332)1. 11.82 ἐγκύκλιον, μὲ τὴν ὁποία τοὺς παρακαλεῖ νὰ προτρέψουν καὶ συστήσουν στοὺς ἐφημερίους νὰ διαμένουν μόνιμα στὴν ἐνορία τους, «ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου των, παρέχοντες εἰς αὐτοὺς πᾶσαν δυνατὴν, πρὸς τοῦτο, διευκόλυνσιν». Ἡ Ἱ. Σύνοδος σημειώνει ὅτι «ὁ ἱερεὺς δὲν εἶναι οἰοσδήποτε ὑπάλληλος ἢ ἄλλος τις κρατικὸς λειτουργός, διοικὼν ἐκ τοῦ μακρόθεν, ἀλλὰ ποιμὴν καὶ πνευματικὸς πατὴρ τῶν χριστιανῶν...».

Καὶ ἡ ἐγκύκλιος καταλήγει μὲ τὴ σκέψη ὅτι «τόσον ἡ διδασκαλία καὶ ἡ παράδοσις τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὅσον καὶ ἡ ψυχολογία καὶ αἱ ἀνάγκαι τῶν χριστιανῶν τῆς

υπαίθρου, ἐπιβάλλουν καὶ ἀπαιτοῦν τὴν μόνιμον καὶ προσωπικὴν παρουσίαν τοῦ ἐφημερίου πλησίον τοῦ ποιμνίου του...».

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΚΑΤΗΧΗΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

Στις 6 Νοεμβρίου ἄρχισαν τὰ μαθήματα τοῦ Φροντιστηρίου ὑποψηφίων Κατηχητῶν - Κατηχητριῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (λειτουργεῖ ἀπὸ τὸ 1960) καὶ τοῦ ἐπιμορφωτικοῦ κύκλου γιὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ Κατηχητές.

Στὸ πρῶτο καταρτίζονται θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ νέοι καὶ νέες πού ἐπιθυμοῦν νὰ ὑπηρετήσουν τὸ κατηχητικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, στὸ δεύτερο μετέχουν ἀπόφοιτοι τοῦ Φροντιστηρίου — Κατηχητές ἐν ἐνεργείᾳ.

Τὰ μαθήματα γίνονται κάθε Σάββατο 3.15' - 7 μ.μ. στὴν αἴθουσα τελετῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Οἱ ἐφημέριοι πού ἐπιθυμοῦν νὰ ἔχουν στὴν ἐνορία τους κατηχητές, ἂς συστήσουν σὲ εὐσεβεῖς νέους ἢ νέες τὸ Φροντιστήριον. (Γιὰ περισσότερες πληροφορίες: Τηλ. 721. 2112, 724.8683 ἑσπ. 298).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ

—Σαμπάνης Κων., ἱερεὺς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οἶκογ. ἐπίδομα 1.816, ἐφάπαξ 438.852.

—Κορφιᾶτης Βασ., ἱερεὺς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οἶκογ. ἐπίδομα 1.816, ἐφάπαξ 453.034.

—Ἀνυφαντῆς Σωτ., ἱερεὺς, Β)4, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 30.427, οἶκογ. ἐπίδομα 1.816, ἐφάπαξ 488.674.

—Μηνοπούλου Σουλτάνα, Πρεσβ., Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 12.785, ἐφάπαξ 411.746.

—Βρέντια Ἰουλία, Πρεσβ., Β)4, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 15.214, ἐφάπαξ 473.298.

—Μοσχολάκου Μαρία, Πρεσβ., Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 12.785, ἐφάπαξ 424.786.

—Κουτρομπῆ Εὐγενία, Πρεσβ., Δ)7, ἔτη ὑπηρεσίας 5, σύνταξη 10.000, οἶκογ. ἐπίδομα 1.816, ἐφάπαξ 58.607.

—Σκόνδρας Παντελῆς, ἱερεὺς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οἶκογ. ἐπίδομα 1.816, ἐφάπαξ 438.617.

—Γκρέκας Δημ., ἱερεὺς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οἶκογ. ἐπίδομα 1.816, ἐφάπαξ 438.852.

—Παπαξαφειρόπουλος Παν. ἱερεὺς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οἶκογ. ἐπίδομα 1.816, ἐφάπαξ 431.570.

—Παπαλεβυζάκης Δημ., ἱερεὺς, Β)4, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 30.427, οἶκογ. ἐπίδομα 1.816, Ε.Α. 68.873.

—Γκότσης Δημ., ἱερεὺς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οἶκογ. ἐπίδομα 1.816, ἐφάπαξ 431.570.

—Γιαννακάκη Ὀλγα, Πρεσβ., Β)4, ἔτη ὑπηρεσίας 20, σύνταξη 10.000, ἐφάπαξ 250.365.

—Παπᾶς Βασίλ., ἱερεὺς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οἶκογ. ἐπίδομα 1.816, ἐφάπαξ 438.852.

—Κοτσώνης Εὐθύμιος, ἱερεὺς, Δ)7, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 24.062, ἐφάπαξ 365.825.

—Κάλλης Ἰωάν., ἱερεὺς, Δ)7, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 24.062, οἶκογ. ἐπίδομα 1.816, Ε.Α. 15.890.

—Κωνσταντόπουλος Ἰωάννης, ἱερεὺς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οἶκογ. ἐπίδομα 1.816, Ε.Α. 61.112.